

Jaarplan ZonMw 2024

OKTOBER 2023

Jaarplan ZonMw

2024

31 oktober 2023

Colofon

ZonMw: de verbindende kracht achter vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn
Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen. Daar staan we voor.
Dat is waar ZonMw zich al decennialang voor inzet.
ZonMw heeft als hoofdopdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

Datum: 31 oktober 2023

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Tel. 070 349 51 11
www.zonmw.nl
 info@zonmw.nl

Sociale media

- www.facebook.com/zonmwNL
- www.twitter.com/zonmw
- www.linkedin.com/company/zonmw

Inhoud

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
2 Over ZonMw	6
2.1 ZonMw: de verbindende kracht achter vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn	6
2.2 Onze opdrachtgevers en andere (mede)financiers van programma's	7
3 Aansluiting bij ontwikkelingen in het beleidsveld en maatschappelijke vraagstukken	9
3.1 Gezonde leefomgeving	9
3.2 Passende zorg	10
3.4 COVID-19 en pandemische paraatheid.....	12
3.4 Data & technologie voor gezondheid.....	12
3.5 Gezondheidsverschillen.....	14
4 ZonMw-brede thema's	16
4.1 Signalementen, verkenningen en kennissyntheses	16
4.1.1 Verkenningen in kader van akkoorden	16
4.1.2 Nationaal Groeifonds-verkenningen	16
4.1.3 Bijdragen aan samenwerkingsverbanden	17
4.2 ZonMw-brede thema's	17
4.2.1 Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap: Open Science.....	17
4.2.2 Verzilveren van kennis in de praktijk	19
4.2.3 Samenwerking binnen de kenniscyclus.....	20
4.3 Internationale samenwerking en additionele financiering met strategische partners.....	21
5. Staf & bedrijfsvoering	23
5.1 Bestuursbureau	23
5.2 Innovatie & Ontwikkeling	24
5.3 Kwaliteit en compliance	24
5.4 Corporate communicatie.....	24
5.5 Financiën & Control (F&C).....	24
5.6 Human Resource Management (HRM).....	26
5.7 Informatie & Automatisering (I&A).....	26
5.8 Documentaire Informatie Huishouding (DIH).....	30
5.9 Facilitaire Dienst, verbouwing en verduurzaming.....	30
Bijlage Bijlage clusters.....	31

Voorwoord

Sinds haar oprichting in 1998 is ZonMw uitgegroeid tot een toonaangevende organisatie op het gebied van gezondheidsonderzoek en innovatie in Nederland. In 2023 vierden we 25 jaar ZonMw en stonden we stil bij de ontwikkelingen die we in de afgelopen 25 jaar doorgemaakt hebben en hoe we onze ambitie ‘met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen’ najagen met inmiddels meer dan 180 lopende programma’s. Na de afsluiting van ons jubileumjaar in februari 2024 gaan wij - geïnspireerd door onze stakeholders - met nieuw elan verder. Natuurlijk met veel inhoudelijk mooie programma’s, zoals het kennisprogramma Passende Zorg binnen de Wet langdurige zorg, het programma Meer Kennis Minder Dieren of het vierde Infectieziektebestrijdingsprogramma. En ook met het opstellen van een nieuw meerjarig beleidsplan (2025-2029). Met het uitgeven van “Impuls”, een nieuw periodiek relatiemagazine waarin we de lezer aan de hand van verhalen meenemen in hoe kennis bijdraagt aan een goede gezondheid voor iedereen. En een nieuw datamanagementsysteem.

In 2023 is de periodieke kaderwetevaluatie opgeleverd, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VWS. Om inzicht te verkrijgen in het functioneren van ZonMw. De uitkomst was bijzonder positief, waar we natuurlijk bijzonder trots op zijn. Wij zien dit als een erkenning en waardering voor het mooie werk van onze organisatie. In 2024 gaan we aan de slag met de aanbevelingen. Het creëren van een krachtig samenspel tussen VWS en ZonMw. Dit op basis van een inhoudelijke langetermijnvisie, en in goede samenwerking met NWO. Het blijven focussen op impactrealisatie en investeren in doorontwikkeling van kennisinfrastructuren. En het werken aan verdere professionalisering van de organisatie. Zo scherpen we in 2024 het programmeerproces verder aan en brengen we een stroomlijning aan in de veelheid aan subsidie-instrumentarium dat ZonMw door de jaren heen heeft ontwikkeld.

De vele belangrijke maatschappelijke thema’s, die onder andere worden benoemd in het Integraal Zorg Akkoord, hebben ook in 2024 onze volle aandacht. Denk aan de transitie naar passende zorg om de zorg toekomstbestendig te maken. Aan een leefomgeving die positief kan bijdragen aan onze gezondheid door gezond gedrag te bevorderen en door blootstelling aan gezondheidsrisico’s te beperken. Aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden die ontstaan door onder meer de omstandigheden waarin je wordt geboren, opgroeit, woont en werkt. Aan de vraag hoe we toekomstige pandemieën kunnen voorkomen en bestrijden. Of hoe technologische en digitale middelen substantieel kunnen bijdragen aan de bemensbaarheid, betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg. En daarmee aan een wezenlijk ander en toekomstbestendig zorgsysteem.

Daarbij realiseren we ons maar al te goed dat gezondheidsproblemen vaak niet op zichzelf staan, maar samenhangen met problemen op andere beleidsdomeinen. Zo kan ook een aanpak buiten het gezondheidsdomein leiden tot gezondheidswinst. We werken daarom waar mogelijk vanuit dit brede Health in All Policies (HiAP) perspectief, over de grenzen van beleidsdomeinen heen aan een goede gezondheid voor iedereen.

Alle mooie ZonMw activiteiten kunnen we alleen in goede samenwerking met velen doen. Met alle relevante partijen rond een bepaald vraagstuk: van onderzoekers tot zorgverleners, hulpverleners en ondersteuners; van beleidsmakers tot cliënten, burgers en ervaringsdeskundigen. En niet te vergeten: samen met de meer dan 500 bevlogen collega’s bij ZonMw.

Hoe wij dit aanpakken, ontdekt u in ons jaarplan 2024. We wensen u veel leesplezier!

Arfan Ikram, voorzitter bestuur

Véronique Timmerhuis, algemeen directeur

1 Inleiding

In dit jaarplan leest u onze plannen voor 2024. De uitdagingen waar we nu voor staan in gezondheid en zorg zijn talrijk. Veel van onze programma's sluiten aan op één van de missies van het ministerie van VWS, en uit het coalitieakkoord van 2021 is in 2022 een aantal bestuurlijke akkoorden voortgekomen: het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), en de programma's Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) en Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (TAZ). ZonMw draagt aan deze akkoorden en programma's bij met kennis. Dat doen we onder andere op een aantal grote maatschappelijke opgaven, waarop ZonMw kennis en inzichten bundelt: Gezonde leefomgeving, Passende Zorg, COVID-19 en Pandemische Paraatheid, Data & technologie voor gezondheid, en Gezondheidsverschillen. Ook sluiten we goed aan bij de NWO-strategie 'Wetenschap Werkt' (2023-2026).

In 2024 ronden we ons meerjarige beleidsplan 'Het verschil maken: met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen' (2020-2024) af. In 2024 werken wij hard aan het opstellen van het nieuwe beleidsplan, voor de periode 2025-2029. Het beleidsplan is samen met de kaders van onze hoofdopdrachtgevers, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) leidend voor het bepalen van onze prioriteiten. Dit voorliggend jaarplan slaat de brug tussen het afronden van ons huidige beleidsplan en de start van het nieuwe meerjarig beleidsplan en hierbij behorende prioriteiten.

In dit jaarplan vindt u onze ambitie, opdrachtgevers en samenwerkingspartners (hoofdstuk 2), onze programma's en aansluiting bij de ontwikkelingen in het beleidsveld en de maatschappelijke vraagstukken (hoofdstuk 3), ZonMw-brede thema's (hoofdstuk 4), en onze staf en bedrijfsvoering (hoofdstuk 5).

Elk onderdeel van ZonMw draagt bij aan de taakvervulling en doelbereiking van onze organisatie. Dit doen we samen, waarbij elk onderdeel specifieke verantwoordelijkheden heeft. De ZonMw-programma's worden uitgevoerd in 14 thematisch-inhoudelijke clusters die tezamen de programma-afdeling vormen. Voor alle inhoudelijke ZonMw-programma's die lopen in de 14 clusters verwijzen we graag naar de bijlage.

2 Over ZonMw

2.1 ZonMw: de verbindende kracht achter vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn

Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen. Daar staan we voor. Dat is waar ZonMw zich al decennialang voor inzet.

Met kennis werken aan goede gezondheid

Vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn gaat over gezond leven en voorkomen dat we ziek worden, over nieuwe behandelingen en geneesmiddelen en de juiste zorg op de juiste plek. Onze gezondheid is ook steeds nadrukkelijker verweven met bredere maatschappelijke opgaven. Klimaatverandering. Armoede en sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Veranderingen in samenstelling van de Nederlandse bevolking. Dit alles roept vragen op over de toegankelijkheid, betaalbaarheid en bemensing van gezondheid, zorg en welzijn en ook over ethische aspecten die daarbij een rol spelen.

Om deze vragen te beantwoorden is kennis en wetenschap nodig. Over de volle breedte van de kennisketen, van fundamenteel onderzoek tot en met implementatieprojecten. Het vraagt om een hechte samenwerking over disciplines heen en om het toegankelijk maken van de beschikbare data en resultaten uit projecten.

Door te signaleren, kennis te laten ontwikkelen en door gebruik van deze kennis in de praktijk te bevorderen, blijven wij inspelen op de veranderende wereld om ons heen. We vergroten relevantie, kwaliteit en impact van onderzoek en versnellen doorbraken om een goede gezondheid voor iedereen bereikbaar te maken.

Verbindende kracht achter vernieuwing

We verbinden mensen en organisaties op relevante maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken die van invloed zijn op gezondheid, zorg en welzijn. We werken nauw samen met een brede groep stakeholders: van onderzoekers tot zorgverleners, hulpverleners en ondersteuners, van beleidsmakers tot cliënten, burgers en ervaringsdeskundigen. Want alleen samen kunnen we het verschil maken. En zo een verbindende kracht zijn achter vernieuwing in zorg, gezondheid en welzijn.

Kernactiviteiten

Om die toegevoegde waarde te realiseren, richten we ons op drie kernactiviteiten:

- **We programmeren en financieren onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn** – Samen met onze opdrachtgevers en stakeholders bepalen we welke kennis en activiteiten nodig zijn, maken hier een programma voor en financieren de ontwikkeling van deze kennis. Hiervoor brengen we mensen vanuit verschillende disciplines en praktijkvelden bij elkaar.
- **We stimuleren impact** – we zijn een stimulator van vernieuwing en aanjager van implementatie. We kijken waar welke kennis nodig is en helpen die kennis in de praktijk te brengen, zodat opbrengsten van programma's en projecten ook daadwerkelijk gebruikt worden.
- **We signaleren kennisbehoeftes** – door onze positie kunnen we zien waar ontbrekende kennis nodig is. Samen met onderzoekers, opdrachtgevers, de praktijk, onderwijs en burgers vragen we hier aandacht voor.

Het resultaat: samen zorgen we voor meer impact van kennis in het verbeteren van gezondheid, zorg en welzijn voor iedereen. Altijd met onze kernwaarden in het achterhoofd: zorgvuldig, toegankelijk,

initiatiefrijk en zeker ook verbindend. Want alleen samen kunnen we bijdragen aan een wereld waarin goede gezondheid voor iedereen bereikbaar is.

2.2 Onze opdrachtgevers en andere (mede)financiers van programma's

Onze opdrachtgevers

Onze belangrijkste opdrachtgevers zijn Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Ook andere ministeries – al dan niet samen met het ministerie van VWS – zijn opdrachtgever van programma's bij ZonMw. Denk bijvoorbeeld aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) op het gebied van microplastics en klimaat en gezondheid, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) op het gebied van microplastics en proefdiervrije innovaties, of het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op het gebied van personen met onbegrepen gedrag. Daarnaast werken we in programma's met een aantal (mede)financiers, zoals (gezondheids)fondsen en Health~Holland. Met medefinanciers programmeren en financieren we niet alleen samen, maar stemmen we ook samen werkprocessen af, zoals de omgang met maatschappelijk verantwoord licentiëren en hoe impact te versterken. Ook gebruiken we elkaars netwerken om te zorgen dat resultaten van projecten doorontwikkeld kunnen worden.

Internationaal

Veel van de vraagstukken waar we nu voor staan binnen de gezondheidszorg zijn niet uniek voor Nederland. ZonMw kijkt daarom ook goed welke vraagstukken er internationaal spelen en of gezamenlijk opgetrokken kan worden. Zo kunnen kennis en middelen gebundeld worden om deze vraagstukken op te lossen.

We zijn partner in diverse initiatieven al dan niet medegefinancierd door de Europese Commissie. ZonMw speelt daarin een actieve rol als betrokkene bij het inrichten van de governance en het opstellen van internationale strategische onderzoeks- en innovatieagenda's, financiering, opleiding en communicatie.

Onze partners

De werkzaamheden uit dit jaarplan kunnen we alleen realiseren door goede samenwerking met onze partners. Want alleen samen kunnen we veranderingen in de dagelijkse praktijk teweegbrengen, allemaal vanuit onze eigen rol, taak en verantwoordelijkheid. In onze programma's werken we dan ook intensief samen met diverse partijen die actief zijn in beleid, onderzoek, onderwijs, praktijk, zowel nationaal als internationaal, én met patiënten en burgers.

Beleid

Om te zorgen dat resultaten van projecten ook in beleid en praktijk worden toegepast, werkt ZonMw onder andere samen met partijen in het beleidsveld. Onze belangrijkste partner hierin is het ministerie van VWS die op basis van onze programmaresultaten mede beleidskeuzes maakt en onderbouwt. Onze inzet is samenwerken aan structurele inzet van gezondheidsonderzoek en zorginnovatie voor (overheids)beleid en praktijk. ZonMw werkt samen met Zorginstituut Nederland ten behoeve van de advisering over het basispakket, het bevorderen van kwaliteit en inzichtelijkheid van de zorg en het verbeteren van de inrichting van patiëntenregistraties. Met de Nederlandse Zorgautoriteit hebben we afstemming over mogelijkheden in de regels en de bekostiging van de zorg en de ruimte daarbij voor zorginnovaties en interventies voortkomend uit onderzoek. We onderhouden verder nauw contact met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd om te zorgen dat onze programma's aansluiten bij de kennisbehoeften van het (zorg)veld. Onze samenwerking met Zorgverzekeraars Nederland richt zich op het leveren van bruikbare resultaten voor zorginkoop en het toewerken naar een duurzaam kwaliteitsbeleid.

Regionalisering speelt een steeds grotere rol en daarmee worden regionale partners zoals gemeenten en samenwerkingsverbanden van gemeenten steeds belangrijker. Ook de decentralisatie van zorgtaken naar het lokale niveau heeft daaraan bijgedragen. Daarom werken wij ook expliciet samen met gemeenten en met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Onderzoek en onderwijs

Onze belangrijkste samenwerkingspartner in het onderzoeksveld is NWO. We versterken elkaar in multidisciplinaire thema's door waar mogelijk gezamenlijk te programmeren en te financieren. Ook trekken we samen op waar het gaat om anders Erkennen & waarderen en het stimuleren van Open Access en FAIR (Findable, Accessible, Interoperable en Reusable) data. Ook met de Samenwerkende Gezondheidsfondsen trekken we samen op om zoveel mogelijk impact te halen in het veld van gezondheid, zorg en welzijn.

Om praktijkrelevante kennis te kunnen genereren, de kennis uit onderzoek optimaal te benutten en elkaar te versterken, werken we samen met veel kennispartners. We stemmen af met landelijke kennisorganisaties, zoals de UMCs, RIVM en de VWS-kennisinstituten over de belangrijkste kennisvragen en over kennisbenutting. Vanuit diverse programma's stimuleren we het gebruik van actiegericht onderzoek om in de eigen zorgpraktijk – op basis van voortschrijdend inzicht – te leren en te verbeteren. Daarbij zijn vaak (maar niet exclusief) hogescholen betrokken.

We werken samen met onderzoekers als lid van een commissie of stuurgroep binnen onze programma's. Onderwijs is eveneens een onderdeel van de kenniscyclus waarvoor we kennis, inzichten en ervaring vanuit het onderwijs kunnen inbrengen in de programma's en waarbij we nieuwe inzichten, methodieken en producten ten goede laten komen aan de professionals. Wij maken daarbij gebruik van bestaande structuren en organisaties die als strategische partners de juiste mensen in beweging kunnen brengen. Focus ligt daarbij op het MBO.

Praktijkveld

Partijen in het veld van gezondheidszorg en welzijn, en het bedrijfsleven betrekken we bij agendering, prioritering in commissies en programmering. Hierdoor wordt de relevantie van de onderwerpen versterkt en de kans vergroot dat de opgedane kennis wordt benut in de praktijk. We hebben regelmatig overleg met (koepels van) zorgorganisaties en brancheverenigingen, zoals GGD GHOR Nederland, NFU, STZ, ActiZ en Zorgthuis.nl, etc. De (koepels van) beroepsverenigingen dragen eveneens bij aan de verdere verspreiding en implementatie van de resultaten en zijn betrokken bij het ontwikkelen en verspreiden van kwaliteitsstandaarden. Daarnaast leveren ze input voor kennislacunes (bijvoorbeeld in de vorm van kennisagenda's).

Burgers en patiënten

Samen met de koepelorganisaties Patiëntenfederatie Nederland, Ieder(in), MIND, specifieke patiëntenorganisaties en/of ervaringsdeskundigen bekijken we hoe we het patiëntenperspectief binnen de subsidieprocedures kunnen integreren in onze procedures. Patiënten- en burgerparticipatie is cruciaal in de hele kenniscyclus. Het gaat om het ontwikkelen van kennisvragen, het opzetten en uitvoeren van onderzoek en het ontwikkelen van kwaliteitsinstrumenten.

3 Aansluiting bij ontwikkelingen in het beleidsveld en maatschappelijke vraagstukken

ZonMw werkt momenteel aan 179 programma's. Deze programma's bestrijken de gehele kennisketen van fundamenteel onderzoek tot implementatie en worden uitgevoerd in 14 clusters. In de bijlage geeft elk cluster zijn doelstelling, hoogtepunten voor 2024 en de plannen in lijn met de ZonMw kernactiviteiten weer. In dit hoofdstuk lichten we voor vijf maatschappelijke vraagstukken een aantal programma's uit die zich mede inzetten tot het vinden van passende oplossingen.

De vraagstukken waar we nu voor staan in zorg, gezondheid en welzijn zijn talrijk. Veel van onze programma's sluiten aan op één van de missies van VWS, die in het kader van het **Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid** leidend zijn. Uit het **coalitieakkoord** van eind 2021 is in 2022 bovendien een aantal bestuurlijke akkoorden voortgekomen die relevant zijn voor het domein waar ZonMw actief in is: het Integraal Zorgakkoord (**IZA**) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (**GALA**), en de programma's Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (**WOZO**) en Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (**TAZ**). Er vindt een transformatie plaats van zorg naar preventie, en in GALA en IZA is uitgewerkt hoe deze transformatie moet worden vormgegeven. Met het genereren, bundelen en verzilveren van kennis sluiten we aan bij de ontwikkelingen in het gezondheidsbeleid (zoals Health in All Policies (HiAP) strategie) en dragen we bij aan het vinden van passende oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken als Gezonde leefomgeving (3.1), Passende Zorg (3.2), COVID-19 en Pandemische Paraatheid (3.3), Data & technologie voor gezondheid (3.4) en Gezondheidsverschillen (3.5).

Nota bene: Tijdens het opstellen van het huidige jaarplan is op 7 juli 2023 het kabinet gevallen. Dit brengt geen verandering in de urgentie van de hervorming van de zorg op basis van het Integraal Zorgakkoord. Naar verwachting zal de uitvoering van IZA, GALA, WOZO en TAZ dan ook onverminderd worden voortgezet.

3.1 Gezonde leefomgeving

Een Gezonde leefomgeving (GLO) omschrijven we als een fysieke leefomgeving die een gezonde leefstijl met beweging, ontspanning en een gezond voedselaanbod mogelijk maakt. Een gezonde leefomgeving is toegankelijk, veilig, bereikbaar en duurzaam. Onze leefomgeving kan positief bijdragen aan onze gezondheid door gezond gedrag te bevorderen en door blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. Het vraagstuk sluit aan bij het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), bij een van de vijf doelstellingen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0, en daarmee een belangrijk thema binnen het HiAP.

Ook in 2024 faciliteren we verschillende programma's die een gezonde leefomgeving bevorderen. Deze programma's leveren meer kennis over hoe de leefomgeving kan worden aangepast, zodat de gezondheid van inwoners verbetert.

In samenwerking met RIVM voeren we het domein-overstijgende **programma Gezonde Leefomgeving** uit. Onderdeel van dit programma is het **subsidieprogramma Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak**, dat zich richt op (het doorontwikkelen van) praktijkkennis, een integrale aanpak en op 'samen leren'. De kennis die wordt opgeleverd kunnen gemeenten en GGD'en gezondheid meewegen bij het inrichten en beheren van de fysieke omgeving. Zo dragen we bij aan een gezonde leefomgeving voor iedere inwoner van Nederland. In 2024 gaan de projecten van start uit twee rondes, gericht op het ontwikkelen van kennis, specifiek rond kwetsbare wijken en gebieden, en het toepassen van kennis over een gezonde leefomgeving. Daarnaast loopt een doorlopende evaluatie, gericht op inhoudelijke en procesmatige inzichten uit de projecten. Het programma kan worden gelinkt aan het GALA en de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK) en het Nationaal

Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Rondom het thema gezonde leefomgeving wordt binnen ZonMw (met name) samengewerkt tussen de clusters Preventie en Gezondheidsbescherming en ook Sport en Bewegen werkt aan het onderwerp.

De hoeveelheid micro- en nanoplastics in onze leefomgeving neemt toe, maar we weten weinig over de gezondheidseffecten hiervan. Het **programma Microplastics & Health** is opgesteld om hier meer inzicht in te krijgen en in wat we kunnen doen om de effecten te beperken. Door het financieren van projecten die de meest urgente vragen onderzoeken (kennisagenda), ontwikkelen we meer kennis waarmee we beleid informeren en innovatie stimuleren. In 2024 zet het publiek-private consortium MOMENTUM zijn onderzoek voort, terwijl er ook 7 doorbraakprojecten starten. Het consortium en de projecten stimuleren bovendien tot Europese samenwerking, door bijvoorbeeld het organiseren van een internationale bijeenkomst. In 2024 organiseren we een kick-off om project-overstijgende samenwerking en kennisuitwisseling te stimuleren. We werken onder meer samen met de ministeries van VWS en Infrastructuur en Waterstaat (IenW), en verbreden deze samenwerking naar de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Binnen ZonMw wordt samengewerkt tussen de clusters Life Sciences & Health, Gezondheidsbescherming en Sport & Bewegen. Het programma kan worden gelinkt aan onder meer de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024, het Gezondheidsraadadvies “gezondheidsrisico’s van microplastics in het milieu”, GALA, KIA Gezondheid en Zorg missie 1, en het WHO-rapport: “dietary and inhalation exposure to nano- and microplastics and potential implications for human health.”

Sport en bewegen is voor iedereen bereikbaar, waarbij sport verbindt en leuk, veilig en inclusief is. Dit draag bij aan de ambitie van Rijksoverheid dat in 2040 75% van Nederland voldoet aan beweegrichtlijn (is nu minder dan 50% van 6-100 jaar). Met het **programma Missiegedreven Ontwikkeling van Onderzoek en Innovatie sport en bewegen (MOOI in Beweging)** zetten we een beweging in gang waardoor onderzoeks- en innovatietrajecten steeds meer en beter bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen waar de samenleving en de sport- en beweegsector voor staan. In 2022 zijn 6 uitdagingen (wicked problems) vastgesteld, die gaan over: sport- en beweegdeelname bewoners in aandachtswijken, beweegvaardigheid kinderen, samenwerking sport en zorg, waarden van topsport, onderbenutting van sportaccommodaties en betaalbaarheid van sport. In 2024 zetten we middelen voor onderzoek en innovatie uit en starten consortia met de uitvoering. We ronden de verkenning wat betreft kennisinfrastructuur af en bepalen hoe we community-ontwikkeling en kennisinfrastructuur in navolgende jaren versterken. Het programma kan worden gelinkt aan het Nationaal Sportakkoord, het Strategisch kader Topsport, GALA, IZA, School & Omgeving, het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid, de Beweegalliantie, en Regieorgaan SIA. In de Adviesraad zitten vertegenwoordigers van Sportinnovator, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Vereniging Sport en Gemeenten, NOC*NSF, Platform Ondernemende Sportaanbieders, Lectorsplatform Sport en bewegen, en het Watertorenoverleg.

3.2 Passende zorg

Om de zorg toekomstbestendig te maken, wordt via het Integraal Zorgakkoord ingezet op een transitie naar passende zorg. Bij passende zorg gaat het over gezondheid in plaats van ziekte, de juiste zorg op de juiste plek, waardegedreven zorg (van goede kwaliteit, effectief en met doelmatige inzet van mensen, middelen en materialen) en zorg die samen met en rondom de patiënt tot stand komt. Passende zorg is ook duurzame zorg. ZonMw draagt met kennisontwikkeling en implementatie bij aan de vermindering van de milieu-impact van de zorg en aan de realisering van de doelstellingen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0.

Vanuit veel van onze programma's dragen wij van oudsher al bij aan kennisontwikkeling en kennisdeling over domeinen en disciplines heen om (principes van) passende zorg in de praktijk te

helpen realiseren. Deze kennis gaat zowel over inhoud als over de organisatie van passende zorg. Vanuit onze onafhankelijke rol als zelfstandig bestuursorgaan zorgen wij ook voor verbinding tussen diverse partijen, wat nodig is om de transitie naar passende zorg te versnellen. Implementatie van kennis gaat niet vanzelf. Doordat we overzicht over de gehele kennisketen hebben, kunnen we het doorgeleiden van kennis richting praktijk stimuleren. Een sterkere nadruk op implementatie van al verworven kennis zal de transformatie naar passende zorg versnellen. Onderwerpen zoals de arbeidsmarktproblematiek en de impact van de zorg op het klimaat en andersom, vragen om een brede benadering waar ZonMw extra aandacht aan wil geven. In de zorgakkoorden ligt een sterke nadruk op een regionale aanpak. Dit vraagt om een andere strategie, andere kennis (onder andere regiobeelden) en bijvoorbeeld ook om experimenteerruimte voor de zorgpartijen waar ZonMw aan kan bijdragen. Ook zorgevaluatie is essentieel. ZonMw wil extra aandacht besteden aan passend bewijs en methodieken, vooral ook voor zorg buiten de medisch specialistische zorg.

In 2023 is het nieuwe **kennisprogramma Passende Zorg binnen de Wet langdurige zorg** gestart. Dit programma draagt bij aan meer kennis over de (kosten)effectiviteit van zorg die vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) verzekerd is, door het uitvoeren van passend onderzoek met geschikte onderzoeksmethodieken. De ontwikkelde kennis leidt tot meer passende zorg in de praktijk en op termijn tot de mogelijkheid om op basis van het juiste onderzoek besluiten over het pakket van de Wlz te kunnen nemen. Het programma bestaat uit de programmalijnen: 'Kennisonwikkeling', 'Kennissenutting' en 'Leren en professionaliseren'.

We werken met verschillende partijen samen. Vooral de samenwerking met het Zorginstituut is van belang vanwege de aansluiting van dit programma op de activiteiten van het Zorginstituut in het kader van de *Verbeterde en verbrede toets op het basispakket binnen de wet langdurige Zorg*.

Samenwerking in de regio wordt in het IZA en het GALA gepresenteerd als een van de oplossingen voor de uitdagingen in de zorg. Momenteel ontvangen we van VWS grote opdrachten op het gebied van regionale samenwerking, uit te voeren binnen de clusters Geestelijke gezondheid, Ouderen, Kwaliteit van Zorg, Palliatieve zorg en Preventie. Het gaat om onder meer het **programma Grip op onbegrip, Ondersteuning regionale samenwerking, Infrastructuur voor regionale beleidsparticipatie door patiënten en burgers, Versterking eerstelijnszorg** en samenwerking in het kader van de doorontwikkeling van de Verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's). In 2024 werken we onze ZonMw-brede aanpak op het gebied van regionalisering verder uit.

Regionale domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden worden als een belangrijke hoeksteen gezien om te komen tot transformatie naar passende zorg en een nieuw gezondheidssysteem. Een van de onderdelen van het nieuwe **programma Ondersteuning regionale samenwerking** is gericht op het leren transformeren. Een transformatie die moet leiden tot het blijvend voorkomen, vervangen en verplaatsen van zorg en ondersteuning, doordat er andere vormen van governance, financieren, monitoren, gegevensuitwisseling en dergelijke ontstaan (bouwstenen). Samenwerken over domeinen heen is van belang om de toegankelijkheid, houdbaarheid en organiseerbaarheid van zorg en ondersteuning ook in de toekomst te kunnen blijven garanderen.

In 2024 biedt ZonMw subsidiemogelijkheden aan domeinoverstijgende regionale samenwerkingsverbanden om aan de slag gaan met het zetten van stappen in deze transformatie rondom de benodigde bouwstenen, met ondersteuning vanuit het programma. Hierin werkt ZonMw samen met onder andere Health~Holland, Alles is gezondheid, Pharos, Nederland Zorgt voor Elkaar, RIVM, NZa, HealthKIC en VWS. In 2024 zal bij een ander onderdeel van het brede ondersteuningsprogramma de focus liggen op het verstevigen van de organisatiekracht met als basis de regiobeelden en regioplannen (subsidie in 2023). Hiervoor gaan we nauw samenwerken met onder andere ZN, VNG, NZa en andere partijen vanuit de IZA thematafel.

3.3 COVID-19 en pandemische paraatheid

De uitbraak van de COVID-19 pandemie in 2020 heeft wereldwijd enorme gevolgen gehad voor de volksgezondheid, de maatschappij en de economie. Veel onderzoek was en is nodig om kennis te ontwikkelen over vaccins, zorg voor patiënten, preventie, post-COVID en de maatschappelijke gevolgen van COVID-19. Maar ook, hoe kunnen we mogelijke toekomstige pandemieën voorkomen en bestrijden? En welke kennisontwikkeling en krachtenbundeling is nodig om de maatschappij beter voor te bereiden?

Binnen ZonMw loopt het **COVID-19-programma** en het **programma Pandemische paraatheid**. Deze zijn beide gekoppeld aan dit thema. Het **programma Infectieziektebestrijding 3** draagt ook bij aan de versterking van pandemische paraatheid, onder andere met de pijler ‘Opkomende infecties, uitbraakonderzoek, preparedness en response’.

Modelleren van verwachte uitbraken van infectieziekten speelt een belangrijke rol in alle 3 de programma’s. Het modelleren geeft richting aan het inschatten van een potentiële bijdrage van maatregelen aan het voorkomen en bestrijden van lokale uitbraken en pandemieën. Het programma pandemische paraatheid heeft een aparte oproep specifiek voor innovaties in modelleren. Deze wordt uitgewerkt in samenwerking met het RIVM. Medio november 2023 gaat de oproep ‘Modelleren voor Pandemische Paraatheid: een oproep tot innovatie en kennisontwikkeling’ open voor het indienen van subsidieaanvragen. De gehonoreerde projecten gaan uiterlijk 1 september 2024 van start.

In het **COVID-19 programma** start in 2024 een nieuwe **deelprogramma: Effecten van maatregelen**. In dit programma gaan we middellange termijn effecten van de COVID-19 pandemie in kaart laten brengen. Dit betreft zowel directe (epidemiologische) effecten op de pandemie, als indirecte (maatschappelijke, sociale) effecten in verschillende sectoren. Ook gaan we experts een afwegingskader laten ontwikkelen voor directe en indirecte effecten, zodat bij toekomstige pandemieën deze afweging beter onderbouwd kan worden. Hierbij betrekken we ook ethische aspecten.

Op verzoek van het ministerie van VWS komt ZonMw met een voorstel voor de uitwerking van het **expertisenetwerk** en **onderzoeksprogramma Long COVID**. Het programma heeft als doel het vergroten van kennis en expertise over Long COVID voor diagnose, behandeling, het optimaliseren van zorg en het delen hiervan met de zorgpraktijk en patiënten. De kennisvragen vanuit de overkoepelende kennisagenda Long COVID geven hieraan richting. Ook wordt een subsidie verstrekt voor het opzetten van een onderzoeks- en expertisenetwerk, waarin de coördinatie, organisatie en ondersteuning van onderzoek plaatsvindt. Binnen dit netwerk wordt verbinding gemaakt tussen relevante partijen, onderzoek en expertises voor doorgeleiding van (nieuwe) kennis en expertise naar de zorgpraktijk en kennisdeling met patiënten met Long COVID.

3.4 Data & technologie voor gezondheid

Technologische en digitale middelen – mits slim toegepast – zullen substantieel bijdragen aan de bemensbaarheid, betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg en daarmee aan een wezenlijk ander en toekomstbestendig zorgsysteem. De huidige digitalisering in de samenleving, met veranderende behoeftes van mensen, vraagt om het stimuleren van kennisontwikkeling en kennisbenutting op nieuwe dienstverleningsmodellen en levert hiermee een cruciale bijdrage in de transformatie naar integraal georganiseerde hybride zorg en gezondheid. ZonMw ziet haar rol om proactief te zijn en verantwoordelijkheid te nemen in het breed ontwikkelen en toepasbaar maken van hybride zorg en gezondheid als essentiële stap in de zorgtransformatie. Centraal in deze missie is om een positieve maatschappelijke impact te creëren door het

bevorderen van onderzoek en innovatie en het veld te stimuleren om deze kennis op ontwikkelingen en toepassingen te benutten.

Op dit moment is de aandacht voor de ontwikkeling van hybride dienstverleningsconcepten nog versnipperd en geïsoleerd opgenomen in diverse lopende onderzoeksprogramma's. Het belang van dit onderwerp vraagt om enerzijds meer aandacht binnen de onderzoeksprogramma's en anderzijds om een eigen onderzoeksprogramma.

Digitale en hybride zorg

Onze ambities op het gebied van digitale / hybride zorg waarbij we in 2024 werken aan verdere ontwikkeling liggen op 3 vlakken:

- Onze kernactiviteiten: programmeren en financieren, impact versterken en signaleren (nog verder uit te breiden)
- Een verbindende en doorgeleidende rol in kennisontwikkeling, -deling, implementatie en opschaling van hybride zorg (nog verder te ontwikkelen)
- Invullen van een coördinerende rol als onafhankelijke organisatie die partijen verbindt en samenwerking stimuleert (nog te ontwikkelen)

Het onderwerp kan worden gerelateerd aan het IZA, de Nationale Visie en Strategie, en het Actieplan Zorg – ICT Markt.

Programma's waarin wij al invulling geven aan onze ambities zijn het **Citrienfonds** (cluster Kwaliteit van Zorg), **Stimulering E-health Thuis** (cluster LSH), **Zorg voor Innoveren** (cluster LSH), **Create Health** (cluster LSH), **Innovative Medical Devices Initiative** (cluster LSH), **Active & Assisted Living** (cluster Ouderen).

Het **programma Zorg voor Innoveren (Zvi)** is het centrale aanspreekpunt vanuit de overheid en informeert, adviseert en verbindt zorginnovatoren. Het fungeert als kenniscentrum voor impact, kent het ecosysteem van de zorg, is een 'loodsdienst' voor innoveren in de zorg (wegwijzen en begeleiden waar nodig). Het is ook een platform met goede verbindingen met experts bij partners en relaties, zowel regionaal als nationaal en zo nodig ook internationaal. Zvi bestaat uit vijf overheidspartijen (Ministerie van VWS, ZiN, NZa, RVO en ZonMw) die hiertoe de krachten hebben gebundeld. Zvi focust zich op de ondersteuning en de stimulering van de transities in de zorg in het licht van de IZA doelen met de nadruk op de inzet van digitale technologie. Zvi doet dit vanuit de kennis- en adviesfunctie die worden gerealiseerd met behulp van een online kennisbank met daarbinnen praktische handvatten voor ontwikkeling, implementatie en opschaling van zorginnovaties. Daarnaast is er een informatieloket en de mogelijkheid om kosteloos en meer specifiek onze experts te consulteren in daarvoor georganiseerde spreekuren voor zorginnovatoren. Zvi verzorgt daarnaast verschillende subsidierondes ten behoeve van coaching bij implementatie en opschaling in zorgorganisaties in het kader van WOZO, Samen beslissen en Verduurzaming van de zorg. Ook wordt de samenwerking met het cluster Ouderen in relatie tot de ondersteuning bij domein-overstijgende samenwerking in de regio opgepakt. Komend jaar zet Zvi haar activiteiten voort om in nauwe samenwerking met andere kennispartners te zorgen voor eenduidigheid in de verspreiding van kennis over belangrijke onderwerpen bij de ontwikkeling van digitale zorg.

Onderzoek met Bestaande Data

In de tweede helft van 2024 gaan de projecten van de eerste ronde binnen het **Onderzoek met Bestaande Data** van start. Deze subsidie is onderdeel van het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen. Het gaat om projecten waarin Real World Data (RWD) uit (aandoeningsgerichte) registers worden gebruikt om vraagstukken over geneesmiddelengebruik te beantwoorden. Een secundair doel van deze subsidie is het verbeteren van de FAIRness en kwaliteit van registers om tot een zorginformatielandschap te komen waarin RWD gecombineerd, gedeeld en gebruikt worden voor

kwalitatief goed geneesmiddelenonderzoek. Het programma sluit nauw aan op en werkt samen met Regie op Registers Dure Geneesmiddelen (RoR) van het Zorginstituut. Ook zijn er raakvlakken met Health-RI. Omdat registergebaseerd (geneesmiddelen)onderzoek gebruik maakt van patiëntendata uit de praktijk, kan dit ook leiden tot meer gepersonaliseerde behandeling, waardoor de ronde een indirecte link heeft met het programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik. Binnen ZonMw is er nauwe samenwerking met de projectgroep FAIR en datamanagement. Het onderzoek heeft ook een link met het IZA, de Wet Elektronische Gegevensuitwisseling in de Zorg (Wegiz) en de European Health Data Space. Hier lopen trajecten die een betere basis moeten leggen voor elektronische gegevensuitwisseling in de zorg. De minister wil daarnaast een nationale visie ontwikkelen voor een integrale aanpak om de informatievoorziening in de zorg toekomstbestendig te maken.

Transforming Health & Care Systems (THCS)

Het internationale programma Transforming Health & Care Systems (THCS), gestart in 2023, draagt bij aan de transformatie van gezondheidssystemen. Met als doel meer duurzame, efficiënte, veerkrachtige, inclusieve en innovatieve mensgerichte zorg van hoge kwaliteit die voor iedereen toegankelijk is. Het is een partnerschap onder het Horizon Europe programma waar ZonMw aan meedoet. Vanuit Nederland komt er financiering vanuit Langdurige Zorg (LZ) en NWO.

We zetten onderzoeksprojecten uit met daarin ook aandacht voor digitalisering en technologie, zoals onderzoek naar de implementatie van een nieuwe hybride vorm van zorg, omdat deze noodzakelijk zijn voor transformatie in de zorg. In 2024 starten de eerste projecten van een transnationale joint call met daarin Nederlandse partners. Daarnaast zetten we een Nederlandse klankbordgroep op om de kennisdeling in Nederland te bevorderen en uitwisseling met het buitenland kan daar onderdeel van zijn. Gezien de brede opgave van het THCS programma kan het aan meerdere akkoorden worden gelinkt. Het IZA sluit hierbij aan, maar ook GALA, WOZO en TAZ. Elementen uit deze akkoorden kunnen ook terugkomen in subsidieprojecten. Zodra de eerste ronde is toegekend, weten we op welke onderwerpen projecten zich gaan richten. Het programma wordt uitgevoerd vanuit het ZonMw-cluster Ouderen, maar zoekt ook samenwerking met de clusters Kwaliteit van Zorg en Preventie. Buiten ZonMw werken we ook samen met NWO. Via de klankbordgroep proberen we allerlei partijen uit het veld ook aan de transformatie opgave en de kennis op dat gebied te binden.

3.5 Gezondheidsverschillen

Gezondheidsverschillen binnen de bevolking zijn ten dele onvermijdelijk. Men heeft bij geboorte niet dezelfde startpositie. Mensen verschillen onderling genetisch, biologisch en psychisch van elkaar. Daar komen maatschappelijke verschillen bij.

Het maakt uit of je man of vrouw bent. Mannen en vrouwen zijn verschillend, van de cellen in ons lichaam tot de verwachte rollen in de samenleving. Deze verschillen beïnvloeden onder meer ons risico op ziektes. We stimuleren onderzoek om verschillen te begrijpen en te kunnen werken aan een betere gezondheid voor zowel mannen als vrouwen.

Naast biologische factoren wordt je gezondheid voor een groot deel bepaald door de omstandigheden waarin je wordt geboren, opgroeit, woont en werkt. De meest kwetsbare groepen in de samenleving, burgers met een lage sociaaleconomische status (SES), hebben vaker gezondheidsproblemen en een minder lange (gezonde) levensverwachting. Ook kampen ze vaak met andere problemen waardoor het lastig is gezonde(re) keuzes te maken. Hoe kunnen we gezondheidsachterstanden verklaren, voorkomen en verkleinen? Dit vraagstuk kan worden gelinkt aan een van de GALA-doelen en het terugdringen van gezondheidsachterstanden, en is tevens een belangrijk onderwerp binnen het HiAP.

Het doel van het stimuleringsprogramma **Voor elkaar II** is om bij te dragen aan een inclusieve samenleving door het versterken van de stem van mensen met een (chronische) ziekte, beperking.

Voor elkaar II draagt hieraan bij door het financieren van projecten voor en door patiëntenorganisaties, belangenbehartigende organisaties van cliënten of naasten of netwerken van ervaringsdeskundigen. In 2024 zetten we subsidierondes uit, waarbij meer dan in Voor Elkaar de nadruk ligt op samenwerken en in netwerkverband ervaringen delen en van elkaar leren. Het programma levert ook input op voor het VWS-instellingssubsidiekader voor patiënten- en cliëntenorganisaties. Aspecten van het IZA en het GALA kunnen een onderdeel vormen van projecten. Bijvoorbeeld als het gaat om aandacht voor diversiteit, mensen met een achterstandspositie of projecten die zich richten op het verbeteren van zorg en welzijn. Het ZonMw-cluster Gehandicapten en Chronisch Zieken (GCZ) werkt op dit programma onder andere samen met de clusters Ouderen, GGZ en Jeugd, en extern met PGO-support.

Doel van de **taakopdracht Gender en Gezondheid** is het stimuleren van duurzame aandacht voor en integratie van sekse en gender in onderzoek en onderzoeksprogrammering in gezondheid en zorg. Om daarmee uiteindelijk goede gezondheid en passende zorg voor iedereen te realiseren, ongeacht sekse en/of gender. Ook het komende jaar zetten we in op de drie pijlers van de Taakopdracht: kennisontwikkeling op het gebied van de invloed van sekse en gender in gezondheid en zorg via andere ZonMw-programma's; verankering van sekse en gender in processen en procedures van ZonMw; en het vergroten van methodologische kennis over hoe sekse en gender goed te integreren in gezondheidsonderzoek. Indirect kan de taakopdracht worden gelinkt aan het IZA. Tot nu toe is er vanuit de Taakopdracht samenwerking met (programma's uit) 11 van de 14 clusters ten behoeve van kennisontwikkeling en het vergroten van methodologische kennis, en wordt nauw samengewerkt met de stafafdeling voor de verankering in processen en procedures. Daarnaast werken we samen met andere onderzoeksfinanciers als de Hartstichting en diverse wetenschappelijke verenigingen en patiëntverenigingen.

Met meerdere rondes **Sociaal Economische GezondheidsVerschillen (SEGV)** binnen het **Preventieprogramma** dragen we met kennis op het terrein van preventie bij aan het terugdringen van gezondheidsverschillen en het aanspreken van gezondheidspotentieel (in brede zin) van mensen met een lagere sociaal economische positie in de samenleving. We ontwikkelen kennis over de systemische kanten van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en op Europees niveau over Health Equity en voeding. In 2024 gaan de projecten van start die zijn gehonoreerd binnen de Health Equity call 2023 van het Europese partnerschap ERA4Health. Deze subsidierondes kunnen worden gelinkt aan IZA en GALA. We werken samen met Pharos, RIVM en het Kennisplatform Preventie. In het **deelprogramma Wonen en leven in een gezonde wijk** van het **5e Preventieprogramma** staat de gezonde wijk centraal, gedeeltelijk gericht op sociaaleconomische gezondheidsverschillen (SEGV). In 2024 ontsluiten we de resultaten in de vorm van een toolbox of werkwijzer, zodat gemeenten hun voordeel kunnen doen met de opgeleverde kennis. De opbrengsten worden geordend volgens de GALA-doelen. Ook is er een link met het IZA en het WOZO-programma. We werken samen met gemeenten, GGD'en en het RIVM, en intern met het cluster Preventie.

4 ZonMw-brede thema's

Ons beleidsplan 'Het verschil maken: met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen' beschrijft een breed scala aan activiteiten die nodig zijn om onze kernactiviteiten te kunnen blijven uitvoeren. Vanuit het strategisch budget zet ZonMw in op het bevorderen van de strategische kennisontwikkeling binnen ZonMw en het kunnen anticiperen op opdrachten van opdrachtgevers op de middellange en lange termijn. Dit gebeurt via 1) het uitvoeren van signaleringen, verkenningen en kennissyntheses (paragraaf 4.1), 2) het aanscherpen van ons instrumentarium waardoor de wijze waarop kennis tot stand komt en impact bereikt wordt optimaal zijn middels ZonMw-brede thema's (paragraaf 4.2) en 3) (internationale) samenwerking en additionele financiering van strategische partners (paragraaf 4.3).

4.1 Signalementen, verkenningen en kennissyntheses

Door onze positie kunnen we zien waar partijen bij elkaar moeten worden gebracht of waar kennis ontbreekt. Belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen zijn de basis om samen met partijen in het veld van gezondheid, zorg en welzijn de bestaande kennis te bundelen en openstaande kennisvragen te verzamelen. Het gaat hierbij om onderwerpen waarvoor nog geen specifiek programma beschikbaar is en die dus de ontwikkeling van een eventueel nieuw programma kunnen voeden. Een aantal grote/ impactvolle onderwerpen lichten we hieronder toe.

4.1.1 Verkenningen in kader van akkoorden

Naast het reeds beschikbare coalitieakkoord maakt het Integraal Zorg Akkoord (IZA) helder welke maatschappelijke vraagstukken momenteel centraal staan in de zorg en wordt gewerkt aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) rondom maatschappelijke vraagstukken op het vlak van publieke gezondheid en het sociale domein. Voor deze bestuurlijke akkoorden is nadere uitwerking nodig, onder andere op het gebied van benodigde kennisontwikkeling en kennisbenutting. Op de genoemde thema's zal met inzet van het strategisch budget tevens geïnvesteerd worden in de inventarisatie van reeds bestaande kennis en nog openstaande kennisvragen. Specifieke verkenningen die gedaan worden, zijn passende zorg, gezondheidsverschillen, gezonde leefomgeving, en technologie en data voor de gezondheidszorg. Deze bundeling van kennis versterkt de positionering van ZonMw op dat gebied.

4.1.2 Signalementen, verkenningen en kennissyntheses ter bevordering van strategische kennisontwikkeling

Op onderstaande onderwerpen wordt kennis gebundeld en worden kennisvragen ontwikkeld:

- Artificieel intelligence (AI): inzicht krijgen in de huidige en toekomstige rol van AI in de zorg.
- Psychosociale vragen van patiënten tijdens de behandeling: inzicht krijgen in welke psychosociale vragen patiënten tijdens een medische behandeling hebben en of deze vragen worden behandeld.
- Kennissynthese gedragsverslavingen: in kaart brengen van huidige stand van zaken op het gebied van onder andere preventie en diagnostiek, kennishiaten en -behoeften.

4.1.3 Nationaal Groeifonds-verkenningen

ZonMw is een belangrijke speler in het kennis- en innovatie ecosysteem van de Gezondheid & Zorg sector. Het Nationale Groeifonds (NGF) heeft daarmee impact op de verschillende rollen van ZonMw in dit ecosysteem. Onze rol in het NGF is driedelig:

- De rol van adviseur: ZonMw adviseert het consortium van veldpartijen over de uitwerking van een voorstel, maar is geen directe penvoerder en neemt zelf geen deel aan het consortium.
- De rol van partner: in afstemming met VWS treedt ZonMw op als consortiumpartner en is hiermee medeschrijver van het voorstel. ZonMw is hiermee al in de initiatiefase bij het voorstel betrokken (uitsluitend bij de departementale route).

- Doorbouwen en opzetten van de al lopende en afgesproken partnerschappen van gehonoreerde voorstellen.
- Inventarisatie en opbouw nieuwe partnerschappen voor ronde vier.
- De rol van uitvoerder: ZonMw financiert programma's in opdracht van een consortium (uitsluitend bij de departementale route).

4.1.4 Bijdragen aan samenwerkingsverbanden

ZonMw is betrokken bij een aantal overstijgende samenwerkingsverbanden.

- Transitie naar Proefdiervrije Innovaties (TPI) ambieert een (inter)nationale transitie naar proefdiervrije innovatie. Vanaf 2024 zal het nieuwe vierjarige Meer Kennis Minder Dieren (MKMD) programma van start gaan dat het gebruik van proefdiervrije modellen ook in andere ZonMw programma's stimuleert.
- Dutch Cardio Vasculair Alliance (DCVA) is gericht op het stimuleren van onderzoek naar hart- en vaatziekten. Wij delen onze expertise en denken mee in het realisatie impactplan. In 2024 ligt de nadruk op samenwerking op programma en projectniveau vanuit verschillende programma's uit de clusters Preventie, Ouderen, GGG, Translationeel Onderzoek, LSH en Geestelijke gezondheid. Deels in het samen subsidiëren en monitoren van projecten en anderzijds in het verkennen van toekomstige samenwerkingen.
- De Dutch Clinical Research Foundation (DCRF) maakt zich sterk voor een optimaal klinisch onderzoeksklimaat. In 2024 nemen we weer deel aan diverse werkgroepen van de DCRF en zijn we zelf verantwoordelijk voor de clinical trial agreement (CTA) werkgroep. We streven naar een standaard CTA dat ook bruikbaar is voor door ZonMw gefinancierd onderzoek.
- Het Nederlands implementatie collectief (NIC) is een kennisinfrastructuur van en voor implementatie in de Nederlandse gezondheidszorg. In 2024 bieden wij opnieuw ondersteuning bij het oplossen van implementatievraagstukken in de zorg- en welzijnssector. We stimuleren organisaties en personen die bezig zijn met implementatie om gebruik te maken van actuele kennis en expertise. We bevorderen nieuwe ontwikkelingen en stimuleren de doorontwikkeling van bestaande kennis en kunde. In 2024 bereiden wij ons voor op verdere professionalisering van de organisatie die als zelfstandige vereniging verder zal gaan.

4.2 ZonMw-brede thema's

ZonMw wil programma's toegankelijk maken voor wetenschappers, burgers en ondernemers. Samen kunnen we meer impact creëren met kennis, door kennisontwikkeling én kennisbenutting in alle fases van programmeren. In 2024 gaan we door met het ontwikkelen van tools en handreikingen hiervoor.

4.2.1. Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap: Open Science

We willen de kwaliteit en impact van kennis en onderzoek vergroten. Een voorwaarde voor de benutting van kennis, is de toegang tot kennis en de relevantie van kennis voor de eindgebruiker. Met Open Science maken we de wetenschap toegankelijker en inclusiever voor wetenschappers en voor burgers. Door publicaties, resultaten en data open te stellen en door de samenleving te betrekken bij het onderzoek. Het gedachtegoed van Open Science vergt een andere manier van denken en werken door onderzoekers. Om ze daarin te stimuleren, werken we aan nieuwe manieren van erkennen en waarderen.

We onderscheiden voor Open Science vier pijlers:

- FAIR en Open Access
- Erkennen en waarderen
- Participatie en Citizen Science
- Diversiteit en inclusie

FAIR en Open Access

ZonMw verplicht al vele jaren dat wetenschappelijke publicaties uit ZonMw gesubsidieerd onderzoek Open Access (gratis en toegankelijk) gedeeld wordt. Ondertussen is jaarlijks meer dan 90% van de publicaties uit ZonMw gefinancierd onderzoek Open Access beschikbaar, en dit percentage wordt elk jaar groter. We kunnen kennisontwikkeling ook vergroten als we naast de wetenschappelijke publicaties ook de data optimaler (her)gebruiken. Om data herbruikbaar te maken is goed datamanagement nodig, idealiter volgens de FAIR-principes (*Findable, Accessible, Interoperable en Reusable*). Er is (inter)nationaal steeds meer aandacht voor FAIR data en datamanagement in de door ZonMw gefinancierde projecten. ZonMw zet zich in voor kennisontwikkeling op dit gebied en breidt de criteria in de subsidieprocedures hiervoor gestaag uit. Hiervoor werken we nauw samen met Health-RI, de GO FAIR Foundation, onderzoekers en andere onderzoeksfinanciers. We bouwen voort op de kennis en middelen die in het COVID-19 programma zijn ontwikkeld.

Activiteiten en beoogde resultaten 2024

- Kennis en ervaring binnen ZonMw uitwisselen, en overzicht en visie bieden voor programmateams door interne en externe informatie te verbeteren en te stroomlijnen.
- Meerdere pilots uitwerken, waarin verschillende delen van FAIR data-ontwikkeling worden toegepast en getoetst. Het gaat bijvoorbeeld om WP6 van Onderzoeksprogramma Dementie, en een voucherronde voor het verbeteren van individuele databases bij Pandemische paraatheid.
- De aanpak voor het FAIR maken van data verder ontwikkelen, passend bij de rol van een onderzoeksfinancier. Hierbij samenwerken met andere financiers (bijvoorbeeld NWO, Health~Holland, KWF) en expertpartijen (bijvoorbeeld Health-RI, GO FAIR Foundation).

Erkennen en waarderen

Complexe wetenschappelijke en maatschappelijke uitdagingen vragen om (multidisciplinaire) samenwerkingen. Een team moet veelzijdigheid hebben op het gebied van inhoud, creativiteit en kwaliteit. Als we dit soort samenwerkingen willen stimuleren moeten we teams en aanvragen op een andere manier gaan erkennen en waarderen. Deze ambitie valt samen met de doelstelling van Open Science, om kennis breder toegankelijk te maken. Het is een cultuuromslag in het beoordelen van onderzoek en onderzoekers. Hiervoor is brede (inter)nationale ondersteuning nodig.

ZonMw ziet dit als een essentieel belang voor de eigen doelstellingen, maar ook voor een gezonde onderzoekscultuur. Daarom zullen we de transitie naar het nieuwe erkennen en waarderen stimuleren. Door ontwikkeling van een nieuwe visie op team science en een verdere toepassing van het evidence based CV op te nemen in het beoordelingsproces. Daarnaast steunt ZonMw actief de (inter)nationale initiatieven rondom dit thema.

Activiteiten en beoogde resultaten 2024

- Monitoring en evaluatie van het beoordelingsproces van de NWO-Talentprogramma's. We zullen kijken naar hoe het proces wordt ervaren en waar er mogelijk verbeteringen kunnen plaatsvinden.
- Exploratie van de toepasbaarheid van het *evidence based CV* en beoordelen van team science in andere (nader te bepalen) programma's van ZonMw.

Participatie en Citizen Science

Op het gebied van Participatie heeft ZonMw een voorloperspositie in Nederland. In veel programma's zijn ervaringsdeskundigen en burgers betrokken. Zo hebben veel ervaringsdeskundigen zitting in de commissies, werken we met patiëntenpanels en betrekken we bij veel projecten ervaringsdeskundigen en burgers bij de uitvoering. In 2024 gaan we dit verder standaardiseren en verankeren in onze processen, en gaan we deze kennis verder ontwikkelen en uitdragen naar onderzoekers en projectleiders. Ook blijven we experimenteren met nieuwe projecten die participatie hoog in het

vaandel hebben. De kennis die we hierin opdoen maken we toegankelijk voor alle toekomstige programma's.

Zo startten in het najaar van 2023 tien nieuwe projecten die tot stand gekomen zijn door de samenwerking met jongeren. In het programma Regionale infrastructuur voor beleidsparticipatie van patiënten en burgers wordt vanaf 2024 gewerkt aan het verstevigen en borgen van burgerparticipatie in de bestaande regionale domeinoverstijgende samenwerkingsverbanden met een gelijkwaardige rol voor burgers.

Activiteiten en beoogde resultaten in 2024

- Standaardiseren van participatie van burgers in onze programma's.
- Uitdragen van kennis naar aanvragers, onderzoekers en projectleiders.
- Aanpassen van de aanvraagformulieren die aansluiten bij de nieuwe standaard.
- Ontwikkelen van nieuwe kennis uit onze programma's en projecten, waar mogelijk in samenwerking met andere relevante stakeholders.

Diversiteit en inclusie

Het is belangrijk dat door ZonMw gefinancierde projecten en onderzoeken rekening houden met verschillen tussen mensen. Bijvoorbeeld biologische, maatschappelijke of culturele verschillen, maar het kan ook gaan over genderidentiteit. ZonMw werkt aan een goede gezondheid voor iedereen als we in onze programma's rekening houden met diversiteit en inclusie.

Er zijn al veel programma's waar specifieke aandacht is voor diversiteit en inclusie. Neem de taakopdracht Gender en Gezondheid, waarbij aandacht voor integratie van sekse en gender in onderzoek en onderzoeksprogrammering wordt gestimuleerd. Het Preventieprogramma heeft subsidierondes die aandacht vragen voor sociaal economische gezondheidsverschillen. En er zijn verschillende programma's met specifieke aandacht voor cultuursensitiviteit.

In het komende jaar zullen de ervaringen en kennis van deze verschillende programma's opgehaald en geanalyseerd worden, om uit te zoeken of en hoe dit kan leiden tot een integrale visie en aanpak op het gebied van diversiteit en inclusie.

Activiteiten en beoogde resultaten in 2024

- Het belang van diversiteit en inclusie in het programmeerproces benadrukken binnen de organisatie. Hiervoor worden verschillende manieren van interne communicatie gebruikt.
- Diversiteit en inclusie als een vast onderdeel als het gaat om het opzetten en uitvoeren van een programma. Er zal worden gekeken naar ons programmeerproces en de daarbij horende documenten.
- Monitoring en analyse van verschillende ZonMw-programma's die een voorloperpositie hebben als het gaat om diversiteit en inclusie, zodat deze kennis als basis kan dienen voor een nieuwe standaard omtrent diversiteit en inclusie.
- Samenwerking uitbreiden met stakeholders (extern) en collega's (intern) om zo diversiteit en inclusie te borgen binnen het programmeerproces van ZonMw.

4.2.2. Verzilveren van kennis in de praktijk

Projecten die ZonMw financiert moeten impact hebben. Dáár is het ons om te doen. Bij ZonMw spreken we van impact als er sprake is van toepassing van kennis, oftewel wanneer resultaten van projecten en programma's door praktijk, beleid, onderwijs en/of onderzoek daadwerkelijk worden gebruikt. Door actief beleid te voeren en expertise in te zetten op de onderwerpen 'Implementatie' en 'Opleiden, leren en professionaliseren', ondersteunen wij projectleiders om de maximale impact te behalen met hun resultaten.

Implementatie

Het versterken van impact en implementatie is een van de drie ZonMw-kerntaken: door goede implementatie krijgt (nieuwe) kennis de maximale betekenis voor de gezondheid van mensen. Daarom prioriteren we de implementatie van kennis uit toegekende projecten. ZonMw doet dit door aanvragers en projectleiders via vier productieve interacties invulling te laten geven aan impact en implementatie in alle projecten. Daarnaast biedt ZonMw subsidiemogelijkheden voor implementatie, zoals VIMPS, vouchers, actieprogramma's en fellowships. Ook evalueert ZonMw haar eigen implementatiebeleid en versterken we implementatie-infrastructuur en implementatie-kennis.

Activiteiten en beoogde resultaten in 2024

- Implementatie tijdens het primair proces
In alle fasen van programmering is (het nadenken over) impact van belang. Met het project Stroomlijnen instrumentarium is een begin gemaakt met structurele integratie van implementatie in het instrumentarium.
- Uitbreiden van implementatie-kennis
- Implementatie-expertise wordt geborgd in belangrijke cluster-overstijgende ZonMw-initiatieven, zoals Passende zorg en Gezonde Leefomgeving. De expertise van ZonMw-implementatiespecialisten en andere collega's wordt bevorderd. Participeren in het internationale netwerk EViR (Ensuring Value in Research)

Opleiden, leren en professionaliseren

Preventie-, zorg en welzijnsprofessionals zijn bepalend voor de kwaliteit van de gezondheidszorg. Een voorwaarde voor kwaliteit is dat deze professionals die zorg en welzijn volgens de laatste kennis en onder de juiste randvoorwaarden uitvoeren. Daarom zet ZonMw breed in op het brengen van deze kennis naar de onderwijs- en praktijkvloer en het versterken van beroepsgroepen. Inzet met impact! De samenwerking met de beroepsopleidingen in mbo, hbo, wo en bij- en nascholingen en de zorgpraktijk is hierbij onmisbaar. Binnen veel ZonMw-programma's worden al mooie resultaten bereikt op dit thema, van het ontwikkelen van les- en toetsmateriaal tot het aanpassen van curricula en beroepsprofielen. Er wordt ook ingezet op de structurele samenwerking met het onderwijs, zoals in academische werkplaatsen en de Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd. Professionalisering van beroepsgroepen komt sterk aan bod in programma's zoals Verpleging en Verzorging en Langdurige Zorg en Ondersteuning, waarin aandacht is voor talentontwikkeling, leiderschap en multidisciplinaire samenwerking.

Het thema krijgt en behoeft steeds meer aandacht, mede ingegeven door grote maatschappelijke vraagstukken, zoals de tekorten op de arbeidsmarkt. Daarom zet ZonMw in 2024 onverminderd in op opleiden, leren en professionaliseren.

Activiteiten en beoogde resultaten in 2024

- Het thema vormgeven binnen een Toekomstbestendig ZonMw voor een gestroomlijnd subsidieproces. In lijn hiermee ontwikkelen we instructiematerialen ter ondersteuning van aanvragers, projectleiders en programmateams, in afstemming met het implementatieteam.
- Advisering ten aanzien van Groeifonds-projecten zoals PharmaNL en DUTCH.
- De samenwerking met belangrijke stakeholders in het onderwijs stimuleren, met naast het hbo, wo en de bij- nascholing specifiek nadruk op het mbo en andere onderzoeksfinanciers.

4.2.3. Samenwerking binnen de kenniscyclus

ZonMw voerde in de periode 2020-2022 met het LUMC een Research on Research project uit naar samenwerkingen binnen ZonMw-gefinancierde participatieve kennisinfrastructuren. Zoals academische werkplaatsen, leernetwerken, consortia en living labs. Hierin staat de samenwerking tussen onderzoekers en partijen uit beleid, praktijk en/of onderwijs centraal. De resultaten geven inzicht in werkzame mechanismen en bevorderende en belemmerende factoren van goede samenwerkingen. In 2024 willen we deze aanbevelingen implementeren.

4.3 Internationale samenwerking en additionele financiering met strategische partners

Met Horizon Europe wil de Europese Commissie (EC) wetenschap en innovatie stimuleren in het bedrijfsleven en de academische wereld. Binnen Horizon Europe worden er daarom samenwerkingen aangegaan met EU-landen, de particuliere sector, stichtingen en andere belanghebbenden in de vorm van partnerschappen. Naast samenwerking in het financieren van onderzoek zorgt ZonMw ook dat gezondheidsthema's die voor Nederland belangrijk zijn terugkomen op de Europese onderzoeksagenda. Door inzet van extra middelen (Strategisch budget en SEO- middelen) kunnen we inzetten op nauwe betrokkenheid bij de ontwikkeling. In 2023 starten zes partnerschappen die alle zijn ondergebracht bij een cluster.

Activiteiten en beoogde resultaten 2024

- ZonMw is betrokken bij twee nieuwe initiatieven. Het **partnerschap Personalised Medicine** (start in 2024) en de **CSA Brain – health** (start in november 2023), de voorloper van het Brain partnerschap. Verder wordt in het eerste kwartaal van 2024 bekend of het **Rare Disease partnerschap**, ingediend in 2023, wordt gehonoreerd.
- **BE READY** - Vanuit het cluster Gezondheidsbescherming is BE READY (Building a European strategic REsearch and innovation Area in Direct synergy with EU and international initiatives for Pandemic Preparedness) een zogenaamde Coordination and Support Action (CSA) waarin een internationaal consortium een partnerschap gaat ontwikkelen voor pandemische paraatheid. In Nederland werken we hierop samen met RIVM en VWS.
- **REMEDI4ALL**: * Binnen een zogenaamde Research and Innovation Action (RIA) investeert de Europese Commissie in: Building a sustainable European innovation platform to enhance the REpurposing of MEDicines For All. REMEDI4ALL richt zich op herbestemming van medicijnen door een levendige praktijkgemeenschap te creëren die alle relevante sectoren en disciplines omvat. Onderdeel hiervan is een permanent Europees onderzoeks- en innovatieplatform dat de volledige waardeketen omvat voor geavanceerde, patiëntgerichte herbestemming. ZonMw speelt vanuit het cluster Geneesmiddelen een actieve rol in dit RIA, onder andere bij het vormgeven van het platform.
- **DESIGN OH AMR** – ZonMw is al vanaf het begin één van de inmiddels 29 partners in het Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR). Vanuit JPIAMR wordt momenteel een voorstel uitgewerkt voor een nieuw co-funded partnerschap One Health AMR, hetgeen opgepakt wordt vanuit het cluster Gezondheidsbescherming. In het najaar van 2024 wordt de aanvraag voor de European Partnership: One Health Anti-Microbial Resistance ingediend bij de EC.
- **FOODPathS** – ZonMw is onderdeel van deze CSA welke zich richt op het voorbereiden en ondersteunen van het Horizon Europe Sustainable Food Systems partnership FOODPathS. ZonMw blijft de activiteiten van het Sustainable Food Systems Partnership (SFSP) volgen met het oog op de link tussen voeding en gezondheid waar ZonMw internationaal als coördinator betrokken is bij het multilaterale samenwerkingsverband Healthy Diet for a Healthy Life.
- **ERA4Health partnerschap**, ingebed in het cluster Translationeel Onderzoek, is een gecombineerd vervolg op enkele Europese initiatieven (ERA-CVD, EuroNanoMed en Healthy Diet for a Healthy Life) en kan zich inhoudelijk uitbreiden naar investigator initiated clinical trials. In zeven jaar tijd beoogt het partnerschap internationaal onderzoek te kunnen gaan financieren op het gebied van hart- en vaatziekten, nanogeneeskunde en voeding, gezondheid en preventie. ZonMw is in dit partnerschap projectleider met betrekking tot de strategische planning waarin onder andere trends en ontwikkelingen in publieke gezondheid worden gedetecteerd en de strategische onderzoeksagenda wordt geactualiseerd. In 2024 zullen onder meer nieuwe subsidierondes starten.
- **Transforming Health and Care Systems (THCS)** partnerschap richt zich op het toekomst bestendig maken van gezondheidssystemen. ZonMw vormt samen met Italië, Frankrijk en Polen het call secretariaat van dit partnerschap en neemt ook actief deel aan acties gericht op

kenniscentra en nationale activiteiten. In 2024 zullen onder meer nieuwe subsidierondes starten.

5. Staf & bedrijfsvoering

De stafafdeling Beleid, Advies & Strategie (BAS) bestaat uit vier teams: Bestuursbureau (BB), Innovatie & Ontwikkeling (IO), Kwaliteit & Compliance (KC) en Corporate Communicatie (CC). Elk team heeft zijn eigen expertise. Van veel thema's in het strategisch budget (4.2 en 4.3) verzorgen mensen van BAS de coördinatie. We werken nauw samen met elkaar en met collega's van de programma's en bedrijfsvoering.

De afdeling Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Financiën & Control (F&C), Human Resource Management (HRM) en Informatie & Automatisering (I&A). Daarnaast maken de medewerkers van Documentaire Informatiehuishouding (DIH), Facilitaire Dienst (FD) en Receptie deel uit van Bedrijfsvoering.

In 2024 richt Bedrijfsvoering zich op de toekomstbestendigheid van ZonMw. Belangrijke onderwerpen zijn de herziening van de financieringssystematiek, het verbeteren van de managementinformatie, de implementatie van de IT-strategie en het Document Management Systeem (DMS), en het verbeteren van de interne werkprocessen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de afdeling BAS en de Programma-afdeling.

5.1 Bestuursbureau

Het Bestuursbureau (BB) zorgt voor de strategische en inhoudelijke ondersteuning van bestuur, directie en MT-leden. Dit omvat onder meer strategisch advies op ontwikkelingen in het veld, het zorgen voor tot uitvoer brengen van strategisch beleid en monitoren van de voortgang (planning & control cyclus, projectportfoliomanagement voor interne ZonMw-brede projecten). Daarnaast is het de taak van het Bestuursbureau om contacten te onderhouden en het bestuurlijk overleg te organiseren met medefinanciers (met name VWS, NWO en internationaal) en met uitvoerders.

Daarnaast zijn er voor 2024 drie speerpunten:

Beleidsplan 2025-2029

In de loop van 2024 zal ZonMw haar nieuwe meerjarig beleidsplan (2024-2028) presenteren waarmee opvolging wordt gegeven aan het huidige beleidsplan 'Het verschil maken' (2020-2024) en aan de kaderwetevaluatie 'ZonMw realiseert impact met kennis' van medio 2023.

Programmaportfolio

Met programmaportfolio wil ZonMw de kwaliteit en meerwaarde van de individuele programma's en de samenhang hiertussen vergroten. Dit sluit aan bij de aanbeveling van de kaderwetevaluatie om in samenspraak met de opdrachtgever te komen tot een robuuste en minder versnipperde portefeuille en de al langere beleidswens om te komen tot langere programmalijnen. Dit zal tevens leiden tot aanscherping van de werkwijze in de opdrachtgever – opdrachtnemerrelatie met VWS. Dit biedt tevens een goede basis voor het nader uitdiepen van de samenwerking met NWO (in het bijzonder ten aanzien van het creëren van synergie bij thematisch programmeren zoals de Nationale Wetenschapsagenda), het Kennis- en Innovatieconvenant en Europese partnerschappen.

Stakeholdermanagement

Om doorgeleiding en inbedding van kennis uit projecten en programma's verder te stimuleren, alsmede om onze signalerende en agenderende rol te verstevigen, zullen we ons stakeholdermanagement verder doorontwikkelen. ZonMw heeft al stevige verknoppingen en verbindingen met een scala aan praktijkvelden, en zal dit verder ontwikkelen teneinde kennisbenutting en -implementatie verder te brengen. In relatie tot signaleren en agenderen wordt heel concreet meer aansluiting gezocht bij aan VWS verbonden adviesraden en instellingen. Dit betreft in het bijzonder de Gezondheidsraad, de Inspectie Gezondheidszorg & Jeugd, het RIVM, Zorginstituut Nederland, de

Nederlandse Zorgautoriteit, de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en het Sociaal en Cultureel Planbureau.

5.2 Innovatie & Ontwikkeling

Het ZonMw-team Innovatie & Ontwikkeling (IO) onderneemt activiteiten waarmee ZonMw het systeem van kennisontwikkeling en kennisbenutting kan verbeteren en (inter)nationaal state-of-the-art kan werken. Deze activiteiten liggen onder meer op het vlak van implementatie, open science (FAIR en open access, erkennen en waarderen, participatie en citizen science, diversiteit en inclusie), impact bevorderen en opleiden, leren en professionaliseren. In samenspraak met ZonMw-clusters, programma's en stakeholders ontwikkelen we tools en handreikingen om aan dit streven handen en voeten te geven. We volgen daarbij een projectmatige aanpak, waarbij voor elk onderwerp sprake is van een stuurgroep en gebruikersgroep. De belangrijkste in 2024 te behalen resultaten staan beschreven in paragraaf 4.2.

5.3 Kwaliteit en compliance

De afdeling Kwaliteit & Compliance ontwikkelt, bewaakt en adviseert over onze processen en procedures, met name die rond het programmeren en financieren. We ontwikkelen kwaliteitskaders en –uitgangspunten en geven (juridische) adviezen over inrichting van oproepen of vormgeving van besluiten (inclusief het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun), overeenkomsten/contracten, en activiteiten in het kader van juridische procedures (bezwaar- en beroepschriften, WOO-verzoeken/ zienswijzen en klachtprocedures).

Daarnaast zijn er voor 2024 twee speerpunten:

Project stroomlijnen instrumentarium

In 2023 is reeds gestart met het herdefiniëren van onze subsidie-instrumenten. Met de groei van het aantal en de diversiteit van de opdrachten aan ZonMw was een revisie nodig. Dit heeft in 2023 geleid tot een 'menukaart'. Voor 2024 staat de implementatie van deze menukaart op de rol. Er zal aandacht zijn voor aanscherping van het programmeerproces van opdrachtverlening t/m afronding. Dit betekent onder andere het herzien van werkwijzen en subsidievoorwaarden, het inbouwen van veranderingen in het Grant Management Systeem AIMS, het ontwikkelen van kennisoverdracht aan medewerkers, commissieleden en aanvragers. Het is niet sec een project van KC, maar een effort van de hele organisatie. Het is daarmee een belangrijke stap in ons streven naar een integraal kwaliteitsmanagementsysteem eind 2025.

Verdere implementatie Wet Open Overheid (WOO)

De druk op het afhandelen van WOO-verzoeken is het afgelopen jaar toegenomen, waarbij tevens aandacht van de media gegeneerd wordt. De verwachting is dat de verzoeken om passieve openbaarmaking in 2024 zullen toenemen. Een verbeterde informatiehuishouding en actieve openbaarmaking zal in 2024 nog meer ter hand worden genomen. Daartoe is een beargumenteerde budgetaanvraag (fiches) bij VWS ingediend ten behoeve van passieve en actieve openbaarmaking, waaronder de efficiënte afhandeling van WOO-verzoeken. Het gaat daarbij onder meer om extra inzet van ondersteunend personeel, juridische ondersteuning en IT-applicaties (weglakttool, DMS).

5.4 Corporate communicatie

De afdeling Corporate Communicatie (CC) zorgt voor effectieve communicatie waarbij ZonMw herkenbaar is als verbinder achter de kennis. Wij zijn bondgenoot voor alle medewerkers van ZonMw, het management, de teams en ook de organisaties buiten ZonMw. Vanuit die rol halen we de buitenwereld naar binnen en zorgen we voor effectieve communicatiestrategieën (intern en extern), implementeren deze en bieden ondersteuning en hulpmiddelen om als één ZonMw naar buiten te treden. De drie hoofdtaken zijn:

- Het versterken van de reputatie van ZonMw op onze drie kernactiviteiten: financieren & programmeren, impact versterken en kennisbehoeften signaleren;
- Interne communicatie;
- Faciliteren communicatie-expertise in de programma's en clusters.

Daarnaast zijn er voor 2024 twee speerpunten:

- **Thematische communicatie**
Het verder implementeren van onze communicatiestrategie is een belangrijke opdracht voor alle communicatieprofessionals binnen ZonMw, zowel in de programma's als binnen het team Corporate Communicatie. Dit gaat zowel over hoe we intern samenwerken als over hoe we naar buiten treden. Intern werken we daarom aan de processen en de verdere professionalisering van de communicatiefunctie. Extern werken we verder aan het thematisch inrichten van onze communicatiekanalen en aan de positionering van ZonMw op kernactiviteiten en maatschappelijke vraagstukken. Daarmee dragen we bij aan de programmatische doelstellingen én versterken we de reputatie van ZonMw als verbindende kracht achter vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn.
- **Bevorderen gebruikersgerichte communicatie**
Naast het thematische inrichten van communicatie zetten we ook ik op gebruikersgerichte communicatie. Dit betekent dat we gebruikers en data over het gebruik van onze communicatiemiddelen betrekken bij het optimaliseren van onze communicatie. Daarbij zal ook de visie van ZonMw op diversiteit en inclusie doorwerken in onze communicatie.

5.5 Financiën & Control (F&C)

F&C bestaat uit de volgende teams:

- ZonMw Administratie Programma's en Projecten (ZAPP)
- Control en Concernadministratie
- Inkoop

In verband met de groei van de afdeling zijn in 2023 wijzigingen doorgevoerd in de aansturing van de subafdelingen. ZonMw Administratie Programma's en Projecten (ZAPP) voert de volledige financiële administratie van programma's en projecten en wordt nu functioneel aangestuurd door een teamcoördinator. Bij de transitie is er ook voor gekozen om te werken vanuit 2 klantteams ZAPP (in tegenstelling tot 3 teams in 2023) omdat dit beter aansluit bij de indeling van de Programma-afdeling.

De concernadministratie voert zowel de salarisadministratie als de volledige financiële administratie van de exploitatie uit. Control is gesplitst in financial en business control. Financial control is gericht op rechtmatigheid, doelmatigheid en volledigheid van de administraties. Business control is gericht op het ontwikkelen en het analyseren van de managementinformatie, het adviseren van directie en management en de ontwikkeling van de financiële strategie. Hiermee is de herpositionering van Control afgerond met behoud van de onafhankelijke rol. Control en Concernadministratie worden hiërarchisch aangestuurd door het plaatsvervangend hoofd F&C. Hiermee is de span of control van hoofd F&C verminderd waardoor meer capaciteit beschikbaar is gekomen voor de ontwikkeling van de afdeling en de medewerkers.

Inkoop formuleert het aanbestedingsbeleid, ziet toe op de uitvoering hiervan en heeft hierbij organisatiebreed een adviserende functie. Daarnaast beheert Inkoop het contractenregister.

Daarnaast zijn er voor 2024 twee speerpunten:

Verbetering managementinformatie en efficiency bedrijfsvoering

Binnen ZonMw is meer behoefte ontstaan aan sturing op basis van managementinformatie en advisering vanuit F&C. Om hierin te kunnen voorzien is bij F&C een hoger denk- en werkniveau nodig. Om die reden zijn in 2023 nieuwe functies gecreëerd, functies uitgebreid en bestaande functies opgeheven. Deze transitie wordt medio 2024 afgerond. Daarnaast zijn in 2023 aanpassingen gedaan in de administratie voor de exploitatie ter verbetering van de efficiency in de bedrijfsvoering. Deze aanpassingen hadden betrekking op versimpeling van de kostenplaatsstructuur, de procuratieflow en het grootboekschema. Belangrijke issues daarnaast zijn:

- Het verder borgen van alle uitgevoerde verbeteringen benoemd in het Plan van Aanpak Verbetering Controlfunctie ZonMw.
- Het professionaliseren van de P&C cyclus van ZonMw, waaronder het tijdig en kwalitatief opleveren de jaarrekening 2023, de voortgangsrapportage 2024 en de begroting 2025 (op basis van de Kaderwet ZBO's en de Werkafspraken ZonMw, VWS en NWO). Qua verwachtingenmanagement wordt aandacht besteed aan het maken van duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokken partijen.
- De digitalisering van inkoopprocessen, het verhogen van het bewustzijn met betrekking tot het rechtmatig en duurzaam inkopen en het volledig gebruik van een contractenregister door de afdeling Inkoop.
- Het opstellen van een projectplan ten behoeve van de implementatie van een ERP-pakket (Enterprise Resource Planning). Streven is om dit in Q1 2026 in gebruik te nemen. Eind 2024 moet de aanbesteding zijn afgerond zodat de implementatie en opleiding in 2025 kan plaatsvinden.
- Het maken van implementatieblauwdrukken voor de bedrijfsprocessen. In 2022 zijn als onderdeel van de verbetering van de controlfunctie procesblauwdrukken gemaakt. Dit zijn beschrijvingen van hoe de F&C-bedrijfsprocessen nu verlopen. De implementatieblauwdrukken zijn beschrijvingen van hoe de bedrijfsprocessen in de toekomst verlopen.

Herziening financieringssytematiek en oplossen overige financiële knelpunten

In 2023 is gestart met het in samenwerking met VWS en NWO herzien van de uit 2018 daterende financieringssytematiek. Aanpassing is onder meer nodig gegeven de aanhoudende groei van zowel de opdrachtenportefeuille als de personeelsformatie van ZonMw, de financiële gevolgen van de CAO Rijk 2022-2024 en de reeds langere tijd bestaande disbalans tussen basisfinanciering en programmafinanciering. Daarnaast spelen issues rond de impact van de stijging van de ZonMw-tarieven, de hoogte van de overlooppst en het kasritme. Afgesproken is in eerste instantie met VWS een aantal scenario's uit te werken voor oplossingen van de diverse knelpunten. Dit proces loopt door in 2024.

Intern is in nauwe samenwerking met de Programma-afdeling en de stafafdeling Beleid, Advies & Strategie een traject gestart ter verbetering van het begrotingsproces en het planningsproces voor de inzet van personele capaciteit. In 2024 krijgt dit traject een follow-up.

5.6 Human Resource Management (HRM)

De afdeling HRM ontwikkelt passend HRM-beleid in samenwerking met de organisatie en adviseert en ondersteunt het management bij de uitvoering van dit beleid. Daarnaast is de afdeling HRM verantwoordelijk voor de personeels- en salarisadministratie. Vanuit het Strategisch HRM-plan 2022-2024 worden acties op onderstaande thema's uitgevoerd:

- Wendbare organisatie (vlootshouw en SPP)
- Gezonde medewerkers (MO en vitaliteitsbeleid, werkdruk, hybride werken)
- Lerende organisatie (onboarding, MD-programma, leerlijnen)
- Open, veilige en inclusieve cultuur (actieplan I&D, sociale veiligheid)

Hieruit volgen de vier speerpunten voor 2024:

Vlootshouw en strategische personeelsplanning

In het voorjaar van 2024 zal het jaarlijks met elkaar kalibreren worden vervangen door het jaarlijks met elkaar vlootshouwen van ons personeel. Informatie uit de vlootshouw zal worden verwerkt in de stapsgewijs samen te stellen strategische personeelsplanning.

Werkdruk, vitaliteitsbeleid en hybride werken

Vanuit het in 2021 gehouden medewerkeronderzoek is werkdruk als één van de drie thema's vastgesteld. Oorzaak van de toegenomen werkdruk is onder meer de forse groei van ZonMw de afgelopen jaren. De organisatiesystemen, processen en werkwijzen konden niet in hetzelfde tempo mee ontwikkelen. Zowel op organisatieniveau als team- en individueel niveau zijn acties ingezet om de werkbalans te verbeteren, waaronder grote projecten zoals het stroomlijnen van processen. Het project Stroomlijnen processen zal bijdragen aan meer efficiency en daarmee aan het verlagen van de werkdruk voor medewerkers. Op team- en individueel niveau worden vooral maatwerkafspraken gemaakt, waarbij ruimhartig coaching wordt ingezet, er veel individuele aandacht is voor medewerkers en veelvuldig gebruik wordt gemaakt van de training mindfulness op Good Habitz. Medewerkers ervaren veel winst in het aanleren van betere coping skills om keuzes te maken voor een betere werk-privébalans. Daarnaast ondersteunt de training work-life-balance in het maken van keuzes en het vanuit een community elkaar ondersteunen. In 2024 wordt het medewerkeronderzoek opgevolgd door het uitvoeren van metingen op specifieke onderwerpen, waaronder werkdruk. Zowel de verzuimcijfers als cijfers uit een opvolging van het medewerkeronderzoek worden ingezet om de ervaren werkdruk te monitoren.

September 2023 is het nieuwe vitaliteitskader vastgesteld. Dit kader richt zich op de kerndimensies energie, motivatie en veerkracht met als uitgangspunt eigen regie van de medewerker. Het kader komt tot uiting in een breed aanbod van interventies op amplitief, preventief en curatief niveau, zoals voorlichting en coaching, training, inzet van Arbo-specifieke expertise en middelen. Dit alles in nauwe samenwerking met onze bedrijfsarts.

Het verzuim is in Q2 2023 met 6,87% helaas wat gestegen ten opzichte van 2022 (6,54%). Het percentage bestaat voor het grootste deel uit lang verzuim. Naast overbelasting blijven psychische klachten en medische ingrepen de grootste veroorzaker van het lang verzuim binnen ZonMw. Verzuim en preventie hebben de volle aandacht van management, HR en OR. Daarbij worden diverse (deels preventieve) instrumenten ingezet zoals coaching, specifieke expertise en advisering van het management door de bedrijfsarts en HR. Najaar 2023 worden workshops frequent verzuim en een training verzuimpreventie voor alle leidinggevenden georganiseerd. Reeds ingezette acties op organisatieniveau om efficiency te bevorderen (o.m. stroomlijnen van het subsidieproces, gebruik IT-applicaties) kunnen bijdragen aan het verlagen van ervaren werkdruk. In 2023 is een realistische inzetbaarheidsfactor vastgesteld voor de berekening van de benodigde formatie. Coaching op coping skills kan bijdragen aan een betere werk-privébalans. Voor de behandeling/begeleiding van psychisch verzuim wordt vooral externe expertise ingezet.

Vanwege de verbouwing van het ZonMw-pand is ZonMw van half april tot november 2023 gehuisvest bij het CAK. Dit is tegelijkertijd een mooie gelegenheid om ervaring op te doen met activiteit-gerelateerd werken. In 2024 wordt op maat aandacht worden gegeven aan hybride werken, waarbij het kader hybride werken als uitgangspunt wordt gehanteerd. In Q2 2024 wordt een RI&E uitgevoerd.

Binden en boeien en arbeidsmarkt

Om deskundige nieuwe medewerkers te selecteren en onze huidige medewerkers te behouden wordt continu aandacht besteed een goede onboarding, ontwikkeling van medewerkers en aandacht voor het werving- en selectieproces. In 2022 is gestart met een intern MD-programma, waarbinnen

leidinggevend en de training 'Selecteren zonder vooroordeel' hebben gevolgd. Een volgend thema is "Leidinggeven binnen een hybride organisatie".

Diversiteit en inclusie, en sociale omgangsvormen

ZonMw heeft een vrij divers personeelsbestand met een groot aandeel vrouwen, redelijk wat medewerkers met een niet-westerse migratieachtergrond en redelijk wat medewerkers met een (medische/chronische) beperking. Dit is niet in cijfers uit te drukken omdat deze gegevens niet geregistreerd mogen worden. ZonMw streeft de instroom van medewerkers uit de talentgroepen cultureel-etnisch en arbeidsbeperkt met 2% te laten groeien. Onze recruiter is aangesloten bij diverse I&D-netwerken en bij de VWS beleidsadviseur. Vanuit de netwerken is aparte aandacht voor de talentgroepen arbeidsbeperkt en cultureel-etnisch. Alle leidinggevend en hebben de training 'Selecteren zonder vooroordeel' gevolgd. Borging van de training is vertaald in ons werving- en selectiebeleid. In periodieke voortgangsgesprekken tussen HR en management wordt I&D standaard meegenomen bij werving en selectie en doorstroom. Ook bij de ontwikkelschouw wordt hier aandacht aan besteed.

Uit het medewerkeronderzoek is gebleken dat medewerkers tevreden zijn over de openheid bij ZonMw, maar dat toch aandacht gewenst is voor het elkaar aanspreken en psychologische en sociale veiligheid. Alle clusters en afdelingen zullen jaarlijks het thema psychologische veiligheid bespreken. Leidinggevend en, HR en vertrouwenspersonen zijn in overleg over aanvullende mogelijkheden ter bewustwording en bevordering van een sociaal veilige cultuur. Waar gewenst zal dit worden vertaald in concrete maatregelen. De vertrouwenspersonen hebben een belangrijke rol in voorlichting en bewustwording. Uit het medewerkeronderzoek bleek niet dat er sprake is van discriminatie of racisme.

5.7 Informatie & Automatisering (I&A)

De afdeling I&A heeft als doel de organisatie te ondersteunen bij haar primaire processen. Dit doen we door het ontwikkelen, uitvoeren en verbeteren van de IT-dienstverlening aan onze gebruikers, het optimaliseren van de interne bedrijfsvoering en het invullen van de doelstellingen op het gebied van informatiemanagement en informatiehuishouding volgens het informatie- en privacy beveiligingsbeleid. De afdeling bestaat uit de teams Systeem- en netwerkbeheer, Functioneel- en applicatiebeheer, ServiceDesk en Informatiemanagement.

Waar mogelijk zet ZonMw open source software in bij de uitvoering van haar werkzaamheden. Afgelopen jaar hebben we een nieuwe website geïmplementeerd waar als CRM het open source pakket Drupal is gekozen. Komend jaar zijn we niet van plan om software te (laten) ontwikkelen. Als dit wel het geval is zullen we hierbij de beleidslijn volgen, waarbij in de Wet Open Overheid een aantal weigeringsgronden is opgenomen.

ZonMw maakt op dit moment bij de uitvoering van haar werkzaamheden geen gebruik van algoritmen. Op het moment dat het gebruik van algoritmen overwogen wordt zal hiervoor eerst uitvoerige analyse plaatsvinden waarbij bijzondere aandacht zal zijn voor mogelijke discriminatie en willekeur. Het algoritmeregister is bij ZonMw bekend en daar zal indien nodig ook een algoritme geregistreerd worden om als overheidsorganisatie transparant te opereren.

Het gebruik van het Grant Management Systeem AIMS gaat een volgende fase in. Naast het reguliere beheer en de beheersmatige verbeteringen van de 'daily-business', zullen gewenste uitbreidingen en aanpassingen van AIMS projectmatig worden aangevlogen. Hierbij wordt optimaal aangesloten bij de wensen van de programma-afdeling om te stroomlijnen en te standaardiseren.

I&A behoudt een ondersteunende rol bij de verschillende activiteiten op het gebied van digitaal ondertekenen, digitale toegankelijkheid, informatiemanagement (DWH) en informatiehuishouding (DMS).

Daarnaast zijn er voor 2024 drie speerpunten:

Implementatie IT-strategie

In 2022 is een IT-strategie ontwikkeld waarin de ambities en speerpunten voor de lange termijn zijn verwerkt. In 2023 zijn de eerste activiteiten vanuit de strategie opgepakt: de technische achterstand is nagenoeg geheel ingelopen en er is een start gemaakt met het robuust maken van de afdeling I&A. In het derde kwartaal 2023 zal de Governance rond de IT en IV-werkzaamheden worden vastgesteld en in het vierde kwartaal geldt dat voor de referentie-architectuur en het basis datamodel. In 2024 wordt de verdere implementatie van de strategische doelen in een meerjarig programma vormgegeven, dat onder aansturing van een programmamanager in nauwe samenwerking met de manager I&A wordt uitgevoerd. Belangrijke issues daarnaast zijn:

- optimaliseren van het Lifecyclemanagement (LCM). De beleidsmatige verantwoordelijkheid voor LCM en IT-contractbeheer wordt binnen I&A bij specifieke functies belegd met als doel gedegen inzicht te krijgen in de vervangingswaarde en -termijnen van bedrijfskritische systemen. ZonMw kent op dit moment geen actieve legacy meer;
- het opstellen van een meerjarige IT-investeringsbegroting;
- optimaliseren van contractmanagement en relatiebeheer;
- optimaliseren IT-infrastructuur ter ondersteuning van hybride werken;
- digitaal ondersteunen van de wijzigingen in het primair proces en het verder ontwikkelen en realiseren van een doelmatige werkorganisatie;
- verdere inrichting van het functioneel beheer van ZonMw-brede applicaties.

Verbetering informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging heeft ook in 2024 hoge prioriteit. Ultimo 2023 zal het beveiligingsbeleid voor ZonMw worden vastgesteld. In 2024 zullen onder regie van de CISO vastgestelde risico's worden voorzien van de juiste maatregelen. Daarnaast wordt blijvend aandacht geschonken aan de IT-security awareness onder de medewerkers. Aansluiten bij een Redteaming oefening is onderdeel van het verhogen van de cyberweerbaarheid. ZonMw sluit hiervoor aan bij redteaming activiteiten die door SURF worden aangeboden. ZonMw verwerkt geen bijzondere informatie (Rubricering Departementaal Vertrouwelijk) in haar informatiesystemen. Belangrijke issues daarnaast zijn:

- invulling van een aantal voor ZonMw nieuwe rollen en functies, met name op het gebied van informatievoorziening en (informatie)veiligheid;
- stimuleren van bewustwording hoe om te gaan met persoonsgegevens;
- aanpak van verbeterpunten voortkomend uit de jaarlijkse uitvraag door de Chief Privacy Officer Concern door FG en CISO. Maatregelen worden in overleg met FG en CISO van ZonMw in Q4 2023 bepaald.

Informatievoorziening

ZonMw is in voorgaande jaren gestart met een heroriëntatie op de wijze waarop informatievoorziening en -management is georganiseerd, waarbij we de lijnen van de kabinetsbrede aanpak 'Open op Orde' meenemen. De toenemende behoefte om data-gedreven te werken én te voorzien in goede digitale archivering maakte heroriëntatie nodig. In 2023 is het informatiemanagement ondergebracht bij I&A. Daarmee is een goede positionering van informatiemanagement gerealiseerd. In 2024 worden de rollen en de bezetting van het team verder ontwikkeld. Belangrijke issues daarnaast zijn:

- Fasegewijze implementatie van het Document Management Systeem Corsa waarbij de referentie-architectuur en het datamodel van ZonMw leidend zijn;
- Aanbesteding en daaropvolgende implementatie van een nieuw DWH;
- Stapsgewijze actieve openbaarmaking van verschillende informatiecategorieën conform de Woo.

5.8 Documentaire Informatie Huishouding (DIH)

De afdeling Documentaire Informatie Huishouding (DIH) heeft als taak het onderhouden van de duurzame (digitale) documentaire informatie. Het interne DIH-kwaliteitssysteem van de afdeling vormt de basis om efficiënt te kunnen werken en te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

Daarnaast zijn er voor 2024 drie speerpunten:

Implementatie Document Management Systeem “Corsa”

Om dit te realiseren is het afgelopen jaar het Document Management Systeem “Corsa” aangeschaft en is de fasegewijze implementatie gestart. De keuze welke processen in welke volgorde in Corsa worden opgenomen, is mede afhankelijk van de IT-architectuur, die momenteel in kaart wordt gebracht. De afronding van de implementatie van Corsa is eind Q2 2024 gepland. Dan:

- zijn de beoogde werkprocessen in Corsa geïmplementeerd;
- zijn koppelingen met andere IT-systemen gerealiseerd;
- zijn alle medewerkers getraind om met Corsa te werken;
- is het functioneel beheer ingericht.

Uitfasering Delfi

Met een belangrijke rol voor DIH is het project “Uitfasering Delfi” gestart, met als doel informatie toegankelijk te houden voor de organisatie. De migratie naar Corsa en de volledige uitfasering van Delfi wordt voorjaar 2024 afgerond.

Verbetering informatiehuishouding

Naast de aanschaf/implementatie van Corsa is in beeld gebracht welke activiteiten nog moeten worden uitgevoerd om vanuit DIH-perspectief een goede en veilige informatiehuishouding te realiseren. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de vereisten rond Woo en Open op Orde. Wij zullen stapsgewijs overgaan op actieve openbaarmaking van verschillende informatiecategorieën conform de Woo. Ook is de bredere implementatie van de handreiking “Bewaren van e-mail Rijksoverheid” in Q4 2024 voorzien.

Het DIH- kwaliteitssysteem is verouderd zal van een upgrade worden voorzien. Zowel de inrichting van het kwaliteitssysteem als de wijze van toetsing wordt heroverwogen en waar nodig aangepast.

5.9 Facilitaire Dienst, verbouwing en verduurzaming

In 2023 is het kantoorgebouw aan de Laan van Nieuw-Oost-Indië ingrijpend verbouwd. Het gebouw wordt in november weer in gebruik genomen, na een periode van tijdelijke huisvesting in het CAK-gebouw. In het ontwerp is, naast de visie op hybride werking, ook rekening gehouden met toegankelijkheid, duurzaamheid en veiligheid. Zo is er de mogelijkheid het pand gedeeltelijk buiten gebruik te kunnen stellen bij een lage bezettingsgraad. Verdere verduurzaming wordt onder meer gerealiseerd door het vervangen van de verlichting (LED) en de klimaatregeling. Bij de verbouwing is de toegankelijkheid van het pand voor mensen met een beperking verbeterd, en is de toegangsbeveiliging en zonering aangepast. Ook wordt gestuurd op zoveel mogelijk papierloos werken. Na een aantal maanden wordt het werken in het “nieuwe” pand geëvalueerd waarbij nadrukkelijk aandacht zal worden geschonken aan de wijze waarop de visie op hybride werken in de praktijk uitwerkt.

Om reizen te beperken wordt hybride werken en het gebruik van fiets en OV gestimuleerd, en het gebruik van de auto ontmoedigd. ZonMw hanteert als standaard vegetarische catering.

Bijlage Clusters

1 Doelmatigheidsonderzoek

Doelstellingen

Doelmatigheidsonderzoek stelt de vraag welke behandeling (het meest) effectief is en tegen welke kosten. Programma's van het Cluster Doelmatigheidsonderzoek (DO) stimuleren ontwikkeling en verspreiding van maatschappelijk relevante en kwalitatief hoogstaande wetenschappelijke kennis over de doelmatigheid van innovatieve en bestaande (niet-farmacologische) zorginterventies, van hulpmiddelenzorg in de thuissituatie en (door)ontwikkeling van kennis op het gebied van HTA methodologie.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Strategisch plan gereed met aanbevelingen uit het project 'Rol Kennisagenda's voor de programmering van ZonMw, casus Medisch Specialistische Zorg'
- Besluit rondom 5 geprioriteerde kennisvragen, aangedragen door Zorginstituut Nederland of voortgekomen uit de richtlijn herzieningen van de FMS binnen de pilot systeem inbedding agenderen. De kennisvragen worden in co-creatie met de betrokken HLA-partijen uitgewerkt tot volledige subsidieaanvragen.
- 25-jarig jubileum van het programma DO met feestelijkheden om de kennis die het programma heeft opgeleverd voor een breed publiek te ontsluiten

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Binnen het [programma DoelmatigheidsOnderzoek](#) verwachten we in de Open ronde 2025 8 tot 10 projecten toe te kennen, van goede kwaliteit en maatschappelijk relevant (doelmatigheidswinst te behalen). We zullen in 2024 ook de Open ronde 2026 openstellen.
- Het programma DO rondt in 2024 de evaluatie over de periode 2018-2023 af. Het rapport wordt vervolgens aangeboden aan het Ministerie van VWS.
- Binnen het **project 'Rol Kennisagenda's voor de programmering van ZonMw, casus Medisch Specialistische Zorg'** (in samenwerking met het Kennisinstituut van de Federatie Medisch Specialisten (FMS) en het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG)) zal in het voorjaar van 2024 een strategisch plan gereed zijn en zullen de uitkomsten worden doorvertaald naar DO-programmering. Het doel is om meer inzicht krijgen in de bruikbaarheid van kennisagenda's van wetenschappelijke verenigingen voor ZonMw en wat het veld (FMS, ZE&GG) wil met deze kennisagenda's in het kader van de kwaliteitscyclus ('cirkel van gepast gebruik').
- In 2024 zullen we de subsidies voor de laatste rondes van **HTA methodologie** toekennen.
- Binnen het [programma Zorgevaluatie & Gepast Gebruik \(ZE&GG\)](#) is in 2023 een open ronde uitgezet voor vragen van kennisagenda's van de wetenschappelijke verenigingen van de FMS. Hieruit zijn 6 projectideeën geselecteerd om verder in co-creatie met betrokken hoofdlijnenakkoord (HLA) partijen uit te werken tot een uitgewerkte subsidieaanvraag (start co-creatiefase: september 2023; besluit: juli 2024).
- Voor de **pilot systeem inbedding agenderen** staat de oproeptekst online (op uitnodiging). Deze subsidieronde richt zich specifiek op kennisvragen die zijn aangedragen door Zorginstituut Nederland (ZiN) of zijn voortgekomen uit richtlijn herzieningen van de FMS. Er worden in totaal 5 kennisvragen geprioriteerd (start co-creatiefase voor de eerste kennisvraag: september 2023; besluit: juli 2024). Voor de overige 4 kennisvragen zal de co-creatiefase later starten, verwacht besluit eind 2024. Voorbereidingen voor de **pilot versneld evalueren** worden op dit moment getroffen (oproeptekst online: september 2023).

- Binnen de **Subsidieregeling veelbelovende zorg**, uitgevoerd in samenwerking met ZiN, worden in 2024 de lopende subsidieronde 9 en 10 afgerond, en mogelijk - in de verlengde looptijd van het programma van een jaar – ronde 11 opengesteld en uitgevoerd.
- [Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg thuis \(GGH\)](#): in 2024 zullen de subsidieaanvragen van de Open Ronde 6, Fellowships Ronde 2 en de Voorbereidende Studies Ronde 3 beoordeeld worden. Deze rondes zijn naar aanleiding van de **tussentijdse GGH-programmaevaluatie** op kleine punten aangepast. Het programma GGH loopt door tot eind 2024 en in 2024 zal de Open Ronde 7 worden opengesteld.
- Met **GCG** blijven we internationaal programmeren. Samen met het Belgische KCE is **BeNeFIT Call 3** gestart. Er zijn 9 projectideeën geselecteerd om uitgewerkt te worden tot uitgewerkte subsidieaanvraag (deadline september 2023). Deze ronde richt zich net als voorgaande rondes op pragmatische trials die impact hebben op de efficiëntie van zowel de Belgische als de Nederlandse dagelijkse zorgpraktijk.
- Er wordt blijvend ingezet op verbetering en versnelling van de uitvoer van projecten onder andere door aanvragers te sturen op het maken van realistisch uitvoerbare projectvoorstellen en door een intensieve monitoring bij **ZE&GG**. Voor de ZE&GG-projecten worden 2 voortgangsmomenten per jaar gehanteerd en ZonMw stimuleert het gebruik van de [Inclusiemonitor](#) en de [Veldnorm](#). Daarnaast is er door ZE&GG met ondersteuning vanuit ZonMw gewerkt aan een budgettool om de aanvragers te ondersteunen bij de totstandkoming van een realistische begroting.

Impact versterken

- Het programma DO bestaat in 2024 **25 jaar!** Vanwege dit jubileum vinden er **feestelijke activiteiten en bijeenkomsten** plaats met als doel om de kennis die het programma DO heeft opgeleverd voor een breed publiek te ontsluiten. We geven een overzicht van onze historie en resultaten: wat is er bereikt en waar willen we naar toe?
- De **VIMP-strategie** wordt ingezet om de stimulering van kennisbenutting van bestaande en veelbelovende projectresultaten binnen doelmatigheidsonderzoek te ondersteunen.
- We zullen voor VWS een tussentijdse update geven over de voortgang van doelmatigheidsstudies door middel van een **DO-Monitor '23-'24**. Er zijn hiervan al eerder twee edities met VWS gedeeld en goed ontvangen.
- Met de FMS wordt de **samenwerking** gecontinueerd op 'samenwerken in de kwaliteitscyclus' met focus op implementatie en de hieraan verbonden rollen en verantwoordelijkheden. In dit kader wordt gewerkt aan een **raamovereenkomst** tussen ZonMw-FMS. We werken aan het beter in beweging krijgen van de cyclus door met [koppelingen](#) zichtbaar te maken hoe DO-projecten aansluiten op kennisagenda's en richtlijnen en door doelmatigheidskennis sneller door te geleiden naar professionele richtlijnen voor duiding (onder andere met '**benen op tafel-sessies**' met projectbetrokkenen, Kennisinstituut van de FMS (KI/FMS) en relevante wetenschappelijke verenigingen (WVen)). Dit moet resulteren in een **notitie** met beschreven rollen en verantwoordelijkheden.
- Het cluster DO stimuleert kennisontwikkeling en -verspreiding. We zetten in op communicatie met o.a. [bijeenkomsten](#), [infographics](#) en [video's/ artikelen over projecten met impact voor patiënten](#). Deze worden verspreid via de [LinkedIn showcasepagina Medisch Onderzoek](#), de 2-maandelijkse [DO-nieuwsbrief](#) (meer dan 9.000 abonnees) en de ZonMw-website. In het voorjaar organiseren we samen met de FMS en ZE&GG het Zorgevaluatiecongres 2024.
- Het HTA methodologie programma zet zich in op impact door de aanvragers te verplichten om een makkelijk te gebruiken **tool** te ontwikkelen zodat de (nieuwe) methodologie gebruikt kan worden door zowel HTA-methodologen als zorgverleners.
- Ook binnen het programma ZE&GG wordt er door ZonMw in **samenwerking** met de FMS toegewerkt naar een optimale aansluiting tussen vanuit gesubsidieerd onderzoek verkregen resultaten en de richtlijnen voor de medisch specialistische zorg.

- Binnen het programma GGH zullen de praktijkgerichte projecten starten binnen de [academische werkplaatsen](#). Daarnaast organiseren wij het **opleidings-/ begeleidingstraject voor de fellows**.

Signaleren

- We **signaleren en agenderen** actuele maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op het terrein van kwaliteit en betaalbaarheid van zorg en zetten in op ontwikkeling en toepassing van maatschappelijk relevante doelmatigheidskennis. We focussen op onderwerpen waar de meeste doelmatigheidswinst te behalen is, op praktijkgerichtheid (dat wil zeggen relevant voor patiënt, zorgpraktijk en beleid) en implementeerbaarheid.
- We signaleren dat er een opgave ligt voor veldpartijen bij daadwerkelijke implementatie van doelmatigheidskennis in de zorgpraktijk. In de programmering wordt gebruik gemaakt van **kennisagenda's van beleids- en veldpartijen** en zetten we met het oog op draagvlak en eigenaarschap in op samenwerking tussen relevante stakeholders in alle fasen van programmering.
- Door aanwezigheid van belangrijke nationale en internationale congressen, zijn we op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen in het HTA-veld, waaronder ontwikkelingen m.b.t. milieu-impact van de zorg. Tijdens een ZonMw **clusteroverstijgende werkgroep** wordt deze informatie gedeeld.

2 Fundamenteel Onderzoek

Doelstelling

Ruim baan maken voor vrij en fundamenteel onderzoek naar al het (on)denkbare dat de gezondheidszorg en medische wetenschap verder kan brengen. Dat is waar het cluster Fundamenteel Onderzoek voor staat. Deze ambitie vertalen wij in verschillende programma's, gericht op het meest uitdagende onderzoek, toponderzoekers in het veld en samenwerking van sterke groepen.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Focus van ZonMw Open Competitie, Off Road en Klinische Fellows op het vereenvoudigen van de procedures
- Aandacht voor Transitie naar Proefdiervrije Innovaties binnen het Talentprogramma en de Open Competitie
- Inzicht in de praktijk van het wetenschapssysteem, de praktijk van onderzoeksfinanciers en de praktijk van onderzoekers met behulp van Onderzoek naar Onderzoek (Research on Research), samen met NWO

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- **Vrij en Fundamenteel Onderzoek:** Wij stimuleren vrij, fundamenteel en risicovol onderzoek buiten de gebaande paden. Hierbij hebben we aandacht voor multi- en interdisciplinair onderzoek in heterogeen samengestelde teams. Wetenschappers worden daarin in uiteenlopende activiteiten erkend en gewaardeerd, er is ruimte voor diverse carrièrepaden, team science, leiderschap en open science. We werken hiervoor samen met de andere NWO-domeinen.
- De [ZonMw Open Competitie](#), [Off Road](#) en [Klinische Fellows](#) hebben een focus op het vereenvoudigen van de procedures, om het proces zo transparant mogelijk te maken.

- Talent: De **NWO-talentedlijn** – [Rubicon](#), [Veni](#), [Vidi](#) en [Vici](#) - is persoonsgebonden en stelt talentvolle, creatieve onderzoekers in staat innovatief onderzoek te doen.
 - o **Veni** werkt zonder referentiefase. Hiermee wordt de beoordelingsprocedure met behoud van kwaliteit met minder stappen uitgevoerd. Het meenemen van beoordelaars en onderzoekers rondom de ingezette veranderingen is een belangrijk aandachtspunt.
 - o Vidi werkt met een verplichte verkorte vooraanmelding: deze werkwijze draagt bij aan het beperken van de aanvraagdruk en het terugdringen van de werklust van onderzoekers en beoordelaars.
 - o We gaan we aan de slag met een verbetering van het evidence based CV voor (bio)medische wetenschappen om zo de kwaliteit van de beoordeling te verbeteren ([Erkennen en Waarderen](#)). Hierbij betrekken we commissieleden van de verschillende talentprogramma's.
- Het **programma [Zwaartekracht](#)** geeft ruim aandacht aan team science, diverse carrièrepaden, leiderschap en open science. ZonMw is namens NWO het coördinerende domein in de uitvoering van dit wetenschapsbrede programma. In 2024 wordt Zwaartekracht geëvalueerd.
- Het programma [Meer Kennis met Minder Dieren](#) (MKMD) stimuleert de ontwikkeling en toepassing van proefdiervrije innovaties. Het programma ondersteunt het door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) ingezette beleid om de transitie naar proefdiervrije innovaties ([TPI](#)) mogelijk te maken. Ook zetten we in op effectiever gebruik van resultaten uit dierproeven. Met de inzichten opgehaald uit de Kennisagenda Transitie naar Proefdiervrije Innovaties geven we het nieuwe MKMD programma 2024-2028 inhoudelijk vorm. We zorgen ook dat er binnen andere programma's van het cluster Fundamenteel Onderzoek, zoals het Talentprogramma en/of de Open Competitie, meer kritische aandacht komt voor de inzet van dierproeven dan wel de alternatieven hiervoor. Dit willen we uitbreiden naar programma's buiten het cluster, en in samenwerking met NWO.
- **[Oncode Institute](#)** ontving begin januari 2023 de toekenning voor fase II (2023 – 2027) via een opdracht van het ministerie van VWS. In nauwe samenwerking met Oncode en andere stakeholders dragen we, net als in fase I van het Oncode Institute, zorg voor een succesvolle uitvoering.
- Samen met NWO zetten we ons met [Onderzoek naar Onderzoek](#) (Research on Research) in om inzicht te krijgen in de praktijk van het wetenschapssysteem, de praktijk van onderzoeksfinanciers en de praktijk van onderzoekers. Met deze inzichten zullen we de uitvoering van wetenschap, de financiering ervan en het beleid optimaliseren.

Impact versterken

- We zetten actief in op de **doorgeleiding van resultaten** binnen de kennis- en innovatiecyclus. Doorgeleiding van kennis is gericht op het ontdekken en ontwikkelen van innovatieve ideeën samen met anderen uit de wetenschap en uit de samenleving, in dit geval voor de gezondheidszorg.
- Binnen ZonMw is veel kennis over impact versterken. Met communicatie willen we onderzoekers, bedrijven en beleidsmakers faciliteren bij het creëren van impact. Dat doen wij met **toegankelijke en gebruikersgerichte communicatie over impactmogelijkheden en inspirerende, mooie voorbeelden**. Daarnaast zullen we resultaten van onderzoek en onderzoekers uitlichten als voorbeelden van fundamenteel en vrij onderzoek als een essentiële schakel in de kennis- en innovatiecyclus.

- We ontwikkelen concrete activiteiten als **doorgeleidingsgerichte advisering** en **projectleidersworkshops** over het maken van impactplannen en de toepassing van stimuleringsinstrumenten.
- We werken de implementatie van de **impact-outlook-benadering** in de NWO Talentlijn verder uit. We doen dit samen met NWO.
- We ontwikkelen een **online “routekaart”** in samenspraak met een aantal maatschappelijke partners en op basis van de kennis van het programma MKMD. Doel is het ontsluiten van informatie over de financiering, ontwikkeling, validatie en kwalificatie van proefdiervrije modellen. Met deze **interactieve kennisportal** komt deze kennis op een toegankelijke wijze beschikbaar voor een breed publiek.

Signaleren

- We onderhouden **intensieve contacten** met onze stakeholders en **signaleren hierdoor ontwikkelingen in het (bio)medische wetenschappelijke onderzoeksveld**. Dit vertalen we naar onze programma's. Hiermee bieden we onderzoekers de mogelijkheid om de kwaliteit van het onderzoek te verbeteren en hun talent verder te ontwikkelen, en om onze programmering aan te passen aan de huidige behoeftes.
- We leveren een inhoudelijke bijdrage aan het consortium rondom de transitie naar proefdiervrije technieken van de derde ronde van het Nationaal Groeifonds. We zetten we ons netwerk en onze positie in het veld van proefdiervrije alternatieven in om de transitie naar proefdiervrije innovaties te faciliteren. De **kennisagenda** voor proefdiervrije modellen is de leidraad voor effectieve onderzoeksprogrammering en een versnelling van de transitie naar proefdiervrij onderzoek.
- We stimuleren optimale (interdisciplinaire) samenwerkingen in onze programma's wat essentieel is voor baanbrekend en vernieuwend onderzoek, en voor bijdragen aan antwoorden op grote maatschappelijke uitdagingen. Daarbij werken we samen met de partijen in de kenniscoalitie om vanuit het Groeifonds het **Deltaplan Valorisatie** te (her)schrijven.

LET OP: Klinische Fellows, MKMD, Off Road en het Oncode Institute worden (deels) bekostigd met middelen van NWO en VWS. Om een uniforme werkwijze te garanderen, zijn bij deze programma's de ZonMw subsidieregelingen van toepassing. Voor de door NWO gefinancierde programma's en rondes (NWO Talentprogramma, ZonMw Open Competitie en Zwaartekracht) gelden de subsidievoorwaarden van NWO.

3 Geestelijke Gezondheid

Doelstellingen

Het cluster Geestelijke Gezondheid staat voor gelijke kansen voor iedereen op persoonlijk, maatschappelijk en klinisch vlak om zo betekenisvol onderdeel te kunnen zijn van de maatschappij. We richten ons vooral op mentale gezondheid, bestaans(on)zekerheid, dementie- en hersenonderzoek en topzorg. Met innovatief (actie)onderzoek geven wij praktijk en beleid handvatten en onderbouwing om te handelen. Of het nu in de wijk is of in een ziekenhuis, of het nu gaat om samenwerking tussen verschillende domeinen of verdiepingen van een behandelmethode. Zo werken we samen met het veld en onze opdrachtgevers aan vernieuwing van zorg en ondersteuning en een inclusieve samenleving voor iedereen.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Consortia van start binnen Werkpakket 4 van het onderzoeksprogramma Dementie (OPD), veelbelovende innovatieve therapieën
- Actieve deelname aan de werkconferenties in alle Zorg- en Veiligheidsregio's die het ministerie van JenV organiseert in het kader van subsidiemogelijkheden bij ZonMw
- Sekse en gender verankerd in het ZonMw-brede stroomlijningsproces van subsidie-instrumenten, waardoor het in alle programma's en financieringsinstrumenten een plek krijgt

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Met subsidies worden regio's wederom in de gelegenheid gesteld een **onafhankelijke versneller in de ggz** aan te stellen. Om de toegankelijkheid van de ggz te optimaliseren en waar dat kan de wachttijden te verkorten.
- In 2024 worden onderzoekers, praktijkprofessionals en ervaringsdeskundigen weer in de gelegenheid gesteld om subsidie aan te vragen voor **kortdurende, praktijkgerichte projecten binnen de ggz**.
- Het ministerie van VWS stelt € 2 miljoen beschikbaar voor een **vervolgprogramma Suïcidepreventie**, dat ondergebracht wordt bij het Onderzoeksprogramma ggz. In 2024 worden projecten toegekend.
- Met de middelen uit de programmareserves zet ZonMw in op een **subsidieronde gericht op het beter bereiken van de doelgroep en het verstrekken van passende zorg aan statushouders**. Deze projecten starten in 2024.
- In 2024 ronden 6 projecten van het programma **Topspecialistische Zorg en Onderzoek (TZO)** af.
- We verwachten het **TopZorg 3 programma**. Hiervoor zal € 32 miljoen over 4 jaar beschikbaar worden gesteld door het ministerie van VWS vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De uitkomsten van het **evaluatieonderzoek TOVER** zijn van belang voor het inrichten van het programma TopZorg 3 en mogelijk andere programma's die zich inzetten voor passende zorg.
- Het **evaluatieonderzoek Topzorg VERzilveren (TOVER)** rondt in 2024 de tweede fase van de **evaluatie TZO** af.
- Binnen **Werkpakket 4 van het Onderzoeksprogramma Dementie (OPD)** 'Veelbelovende innovatieve therapieën' gaan de consortia van start die zijn gevormd tijdens de eerste subsidieronde.
- Het **OPD** organiseert een eerste subsidieronde voor **hbo fellowships**, in samenwerking met Alzheimer Nederland.
- Internationaal zullen we via het **OPD** deelnemen aan de subsidierondes vanuit het **EU Joint Programme – Neurodegenerative Disease Research (JPND)**.

- **Sekse en gender** wordt verankerd in het ZonMw-brede stroomlijningsproces van subsidie-instrumenten, waardoor het in alle programma's en financieringsinstrumenten een plek krijgt.
- Er ronden drie **living labs** af, gericht op het **versterken van de positie en veerkracht van economisch kwetsbare vrouwen**.

Impact versterken

- Voor het verspreiden van kennis, het realiseren van impact en het toegankelijk maken van kennis voor regio's die (nog) geen versneller in de ggz hebben aangesteld, worden **bevindingen uit het evaluatietraject** gebruikt om de praktijk verder te versterken.
- De **projectresultaten** uit de tweede subsidieronde middel-langlopend (2018, thema vroege herkenning en gepersonaliseerde zorg in de ggz), de tweede fellowshipronde (2018) en de eerste subsidieronde praktijkgericht onderzoek (2021, thema wachttijden in de ggz en maatschappelijk en/of persoonlijk herstel) worden opgeleverd.
- We zetten in op het versterken van ervaringsdeskundigheid om de impact van de opbrengsten bij Zorg voor Vluchtelingen te vergroten. De vraag hoe sleutelpersonen ingezet kunnen worden in de ggz-sector zal worden beantwoord in een opdracht die nieuwe inhoudelijke inzichten geeft maar tegelijkertijd ook een **concrete handreiking voor professionals** oplevert. De handreiking wordt in 2024 opgeleverd.
- TZO richt zich op versterking van de onderzoeksinfrastructuur van niet academische ziekenhuizen. Binnen het programma wordt **onderzoek direct verbonden met zorg, onderwijs en opleiding**. Het faciliteren van topklinisch onderzoek buiten de academische setting kan een grote bijdrage leveren aan passende zorg.
- Het **overkoepelend consortium** in het kader van Werkpakket 6 van het OPD gaat van start. Dat legt verbinding tussen de consortia van werkpakketten 1-5 en zorgt voor valorisatie en integratie onderwijs, zorg en praktijk.
- OPD organiseert **3 rondes op het gebied van impact versterken**:
 - o Dementie-brede VIMP subsidies
 - o Een Open Implementatieronde
 - o Een impact explorer-ronde
- De **Community sekse en gender** zal verder vorm krijgen en verschillende stakeholders samenbrengen om de verankering van sekse en gender in gezondheidsonderzoek verder te versterken.
- Evaluatie en begeleidingstraject voor de projecten van het AGO. BE-Grip is een **landelijk multidisciplinair netwerk** dat als doel heeft de netwerken op het gebied van onbegrepen gedrag te begeleiden bij het realiseren van passende ondersteuning waar complexiteit dit in de weg staat. Dat wordt gedaan door te helpen bij hun leer- en verbeterproces, en eventuele obstakels op het gebied van onder andere wet- en regelgeving te signaleren en op de agenda te zetten bij beleidsmakers.

Signaleren

- Om de wachttijdproblematiek aan te pakken hebben landelijke partijen zich verenigd in de **Landelijke Stuurgroep toegankelijkheid en wachttijden ggz**. De landelijke stuurgroep, VWS en andere betrokkenen zullen worden geconsulteerd over inhoudelijke keuzes in het licht van actuele ontwikkelingen die worden gemaakt binnen het programma. Er vindt periodiek overleg plaats.
- Vanuit een **knelpuntenanalyse** is gesignaleerd waarom bestaande kennis moeilijk in de praktijk landt. De resultaten worden als uitgangspunt genomen bij het uitzetten van de nieuwe subsidieronde van Zorg voor Vluchtelingen.
- Vanuit de programmalijn 'voorbereidende studies' van OPD kunnen **verkenningen en voorbereidende studies zoals pilotstudies, uitvoerbaarheidsstudies, systematische reviews en meta-analyses, kosteneffectiviteitsanalyses** worden uitgezet.

- 2024 staat in het teken van **zichtbaar maken** wat er in de afgelopen 2 jaar is gebeurd op het gebied van verankering van sekse en gender, en daarmee ook in dialoog met het veld zichtbaar maken waar nog kennislacunes zijn en/of meer inzet op verankering noodzakelijk is.
- De resultaten uit de living labs worden samengebracht in de **Nederlandse Economische Veerkracht Coalitie**, om van daaruit tot **concrete handelingsperspectieven** te komen en nog ontbrekende kennis zichtbaar te maken.
- Het ministerie van JenV organiseert **werkconferenties** in alle Zorg en Veiligheidsregio's in het kader van de subsidiemogelijkheden bij ZonMw. Wij sluiten aan, presenteren en luisteren. We bieden waar mogelijk maatwerk. We signaleren direct wat er in de regio's speelt en waar de behoefte ligt.
- Het ministerie van VWS en veldpartijen worden ook in 2024 **geïnformeerd** over de voortgang van het Onderzoeksprogramma ggz en **geconsulteerd** over de keuzes voor het vervolgprogramma.

4 Gehandicapten en Chronisch Zieken

Doelstellingen

Het cluster Gehandicapten en Chronisch Zieken wil dat mensen met een [beperking](#), [chronische ziekte](#) of [psychische kwetsbaarheid](#) regie voeren over hun eigen leven en zonder (on)zichtbare drempels deel kunnen nemen aan de samenleving. Wij dragen daar aan bij met de ontwikkeling, verspreiding en toepassing van wetenschappelijke en praktijkgerichte kennis

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Na akkoord VWS start van het meerjarig Programma Sociaal Werk, gericht op professionalisering en profilering van het sociaal werk, in samenwerking met 8 ZonMw-clusters die programma's uitvoeren in het sociaal domein
- Na akkoord VWS start van de derde fase van het programma Gewoon Bijzonder, gericht op implementatie van resultaten uit eerdere fasen
- Werken aan verbetering van de onderlinge verbinding in de sector middels de Kenniscoalitie Verstandelijke Beperking

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Indien het ministerie van VWS akkoord gaat met de programmatekst en begroting, starten we in 2024 met het **meerjarig Programma Sociaal Werk**, dat zich richt op professionalisering en profilering van het sociaal werk. In 2023 zijn we in opdracht van het ministerie van VWS begonnen met voorbereidingen op het programma, in samenwerking met de 8 ZonMw-clusters die programma's uitvoeren in het sociaal domein.
- Het programma [Gewoon Bijzonder](#) begint, als het ministerie van VWS akkoord is gegaan met de programmatekst en begroting, in 2024 met een derde fase, met een looptijd van opnieuw 4 jaar en een nieuwe programmacommissie. In deze derde fase richt het programma zich met name op implementatie van resultaten uit eerdere fasen van het programma.
- Binnen het programma [Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten](#) houden we in 2024 een tussentijdse erkenningsronde. Indien een instelling op basis van deze ronde erkend wordt, dan treedt deze erkenning in 2025 in werking.
- Naar verwachting komt er een vervolg op het programma [Voor Elkaar!](#), wat samenvalt met een nieuw beleidskader voor subsidiëring van patiëntenorganisaties in 2024. De plannen voor het nieuwe programma richten zich op aanvullende activiteiten die bijdragen aan het ontwikkelen van nieuwe vormen en initiatieven rond het organiseren van lotgenotencontact, informatievoorziening en belangenbehartiging.

- Binnen het programma [Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen](#) ronden we eind 2024 de transitiefase af waarin kennisnetwerken de transitie maken van kennisnetwerk naar geaccrediteerd kenniscentrum. Verder treffen we voorbereidingen voor een evaluatie van het programma over de periode 2021 - 2025.
- Met het programma [Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen](#) beginnen we met de voorbereidingen van een evaluatie die in de loop van 2024 plaatsvindt.

Impact versterken

- Na een succesvolle editie van het congres Focus op Onderzoek in 2023, waarbij de Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperking een prominente rol speelden, werken we aan verdere onderlinge verbinding in de sector middels de **Kenniscoalitie Verstandelijke Beperking**. Hierin zitten naast de academische werkplaatsen ook het ministerie van VWS, de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), kennisorganisatie Vilans en ZonMw.
- Vanuit het programma Gewoon Bijzonder blijven we samenwerking tussen onderwijs en praktijk stimuleren. Zo ronden we in 2024 opnieuw een **serie kleinschalige projecten af waarbij zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen voor de klas staan**. Van de projecten zijn [informatieve filmpjes](#) gemaakt. Die worden extra onder de aandacht gebracht van het onderwijs met de verspreiding van een **lesbrief**.
- Verder organiseren we met het programma Gewoon Bijzonder in januari 2024 een **bijeenkomst voor projectleiders** van projecten van 2 eerdere subsidierondes waar implementatie centraal stond. Tijdens de bijeenkomst kunnen vertegenwoordigers van projecten kennis en ervaring uitwisselen op het gebied van implementatie in de gehandicaptenzorg.
- Binnen het programma Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicaptten zetten we extra in op het **ondersteunen** van de deelsectoren **op het gebied van communicatie en implementatie**. Verder stimuleren we implementatie middels een **Verspreidings- en Implementatie-impuls (VIMP)**.
- Binnen het [Onderzoeksprogramma ME/CSV](#) zetten we in op Open Science en FAIR data. Om dit te stimuleren organiseren we **workshops FAIR data** voor de projectleiders. Op deze manier worden de onderzoeksresultaten en data toegankelijker gemaakt en kunnen ze gemakkelijker gedeeld worden. Zo vergroten we de impact van het gefinancierde onderzoek.
- We blijven in 2024 de impact van onze programma's en projecten versterken door intensief samen te werken, onder meer binnen de **Kennisinfrastructuur Langdurige Zorg (KILZ)** waarin veel ZonMw-programma's en externe stakeholders met elkaar verbonden zijn, zoals de Kenniscoalitie VG, de Associatie van Academische Werkplaatsen VB, Vilans, het Kennisplein Gehandicaptensector, de VGN en de VNG.
- De in 2023 opgestarte **training voor implementatiecoaches** binnen de Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen wordt in de loop van 2024 verder uitgerold. De training is in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de academische werkplaatsen tot stand gekomen.
- Het **internationale netwerk EURECO**, waar het cluster GCZ aan deelneemt, richt zich het komend jaar op het verstevigen en uitbreiden van het netwerk van onderzoekers. Verder maken we met het netwerk een professionaliseringsslag, bijvoorbeeld met een verbeterde website waarbij de registratie tot het netwerk is vergemakkelijkt en de informatie beter vindbaar is.
- Twee **VIMPS** (Verspreidings- en Implementatie-impulsen) van het [Ile Programma Revalidatieonderzoek](#) leveren naar verwachting in het eerste halfjaar van 2024 resultaten op. Verder maken we vanuit het revalidatieprogramma in het voorjaar van 2024 een **analyse van de resultaten en meten het effect op de revalidatiesector**.
- In het najaar van 2024 vindt weer een nieuwe editie van de **tweejaarlijkse Ontmoetingsdag Kennis Over Zien** plaats. Deze dag wordt georganiseerd om de achterban op de hoogte te

houden van de relevante ontwikkelingen binnen het onderzoek en om ontmoeting tussen praktijk, onderzoek en de doelgroep te stimuleren.

Signaleren

- Kennis over leren op de werkvloer in de gehandicaptensector is hard nodig, en daarom gaan we vanuit het programma Gewoon Bijzonder de **behoefte** hieraan **inventariseren**. Aan de hand hiervan worden verdere stappen ondernomen om werkplekklere verder te onderzoeken en te stimuleren.
- De keuze voor de onderwerpen tijdens de **Tafeldagen** (een interactieve discussiedag rondom een bepaald thema) van het programma Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen ligt bij de netwerken zelf. In de loop van 2024 worden 4 Tafeldagen georganiseerd. De netwerken geven daarbij de onderwerpen aan en ZonMw faciliteert de uitwerking.
- Door diverse stakeholders wordt het belang van een onderzoeksprogramma gericht op kinderrevalidatie onderstreept. Met hen wordt daarom verkend of het programma kan worden uitgevoerd. Het programma zou wel minder breed en gedifferentieerd worden dan aanvankelijk gedacht.

5 Geneesmiddelen

Doelstellingen

Binnen het cluster Geneesmiddelen voeren we het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG) uit. Projecten binnen dit programma betreffen het verbeteren van farmacotherapeutische zorg op het niveau van het geneesmiddel zelf alsook de zorg rondom het gebruik van geneesmiddelen in de dagelijkse praktijk.

Met het programma Ethiek en Gezondheid vergroten we het inzicht in en kennis over concrete, actuele ethische dilemma's of vragen in het gezondheidsdomein

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Na opdrachtverlening door VWS start van uitvoering programma GGG 2024-2027.
- Start vervolg programma Ethiek & Gezondheid in samenspraak met relevante veldpartijen dan wel in aansluiting op actuele beleidsvraagstukken
- In het EU-project REMEDI4ALL werken aan een internationaal platform voor *drug repurposing*, met trekkersrol voor GGG in het opzetten van een netwerk van financiers op dit thema

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

Het GGG-programma financiert onderzoek dat zich richt op onderzoeksvragen uit de praktijk rondom effectiviteit, onder- en overbehandeling, start-stop criteria, oude middelen voor nieuwe indicaties, therapie op maat, farmaceutische zorg, doelmatige inzet van (dure) geneesmiddelen, voorspellende diagnostiek, gebruik van geneesmiddelen bij bijzondere groepen zoals kinderen, ouderen en zwangeren, en gepast gebruik van antibiotica.

- Het **GGG-programma** is een structureel programma. In 2024 geeft het programma uitvoering aan het programma **GGG 2024-2027**; dit is in Q3 aan VWS aangeboden en de opdracht hiervoor wordt naar verwachting in Q4 verleend.
- Nieuwe subsidieoproepen voor de **subsidierondes Open Ronde, STIP, Complexe Interventies, Grote Trials** en **Drug Rediscovery** zijn in 2023 gestart en leveren in 2024 projecten op die zich richten op het verbeteren van de praktijk van de inzet van geneesmiddelen, iedere ronde op een specifiek gebied.

- Nieuw is de start van de ronde **Onderzoek met Bestaande Data**. Projecten in deze ronde maken gebruik van bestaande data uit aandoeningenregisters en bestaande dataverzamelingen, waarbij naast het behalen van gezondheidswinst de resultaten vanuit deze ronde een impuls kunnen geven aan register-gebaseerd onderzoek. Juni 2024 vindt honorering van projecten hieruit plaats.
- Mogelijkheden voor een doelmatigere en gerichtere inzet van bestaande geneesmiddelen hebben we gecreëerd binnen een nieuwe **subsidieronde Personalised Medicine**. Deze ronde is/wordt Q4 2023 opengesteld en is gericht op het thema farmacogenetica.
- Vanuit het **programma Ethiek & Gezondheid** worden de uitkomsten van de evaluatie van het derde programma Ethiek & Gezondheid in Q4 2023 aan VWS aangeboden. In afstemming met VWS krijgt het programma een vervolg. In 2024 worden hiervoor nieuwe subsidieoproepen opgesteld, in samenspraak met relevante veldpartijen dan wel in aansluiting op actuele beleidsvraagstukken.

Impact versterken

Binnen het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen werken we voortdurend aan de vertaling en benutting van nieuwe kennis in beleid, onderzoek, onderwijs en/of praktijk. Kennis met impact, die de geneesmiddelenzorg en het geneesmiddelengebruik voor en door patiënten verbetert.

- De uitkomsten van de externe **evaluatie 10 jaar GGG in 2022** (zie [evaluatie rapport](#), [infographic](#) en [digitaal magazine](#) 10 jaar GGG) zijn meegenomen in het voorstel voor het vervolgprogramma GGG 2024-2027. In onze werkwijze is impact een belangrijk en structureel uitgangspunt: sturen op implementeerbaarheid van projecten; borgen van impact; het kwantificeerbaar maken van opbrengsten en deze opbrengsten in kaart brengen.
- De **tweede Implementatie Ronde** kent de honoreringen in Q2 2024 toe. In deze ronde wordt opgedane kennis uit afgeronde GGG-projecten verder gebracht met als doel structurele inbedding in de praktijk.
- We bundelen en verspreiden projectresultaten (onder andere in de vorm van interviews met de projectleiders) en brengen ze actief onder de aandacht via diverse mediakanalen van de doelgroepen, via de nieuwsbrief Geneesmiddelen (bijna 5900 abonnees), LinkedIn-pagina Geneesmiddelen (1648 volgers) en het jaarlijkse GGG-congres (ruim 550 deelnemers). Het **GGG-congres 2024** vindt plaats op donderdag 11 april. Ook lopende projecten die al mooie resultaten laten zien belichten we op deze manier.
- Lopende én afgeronde GGG-projecten worden middels een intensieve **samenwerking met het Kennisinstituut van de Federatie van Medisch Specialisten (FMS)** gekoppeld aan de [Richtlijnen database](#) van de FMS. Deze koppelingen versnellen de duiding en opname van GGG-projectresultaten in richtlijnen van de medisch specialisten en bespoedigen daarmee implementatie.
- Vanuit het programma Ethiek en Gezondheid stimuleren we alle projecten om de praktijk te betrekken en te komen tot een eindproduct dat in die praktijk concreet ingezet kan worden. Hierdoor wordt de **impact van de resultaten** van de projecten vergroot.

Signaleren

Binnen GGG werken we continu aan het signaleren van kennislacunes in de geneesmiddelenzorg en het daadwerkelijk doorgeleiden van effectieve interventies tot bij de patiënt.

- In het EU-project [REMEDI4ALL](#) wordt gewerkt aan een **internationaal platform** voor *drug repurposing*, waarin GGG de trekkersrol vervult in het opzetten van een netwerk van financiers op dit thema. Hierin worden kansen en belemmeringen gesignaleerd die in gezamenlijkheid worden opgepakt.
- In onze rol als verbindende schakel **signaleren** we obstakels bij de uitvoering van onderzoek, zoals door de invoering van de Medical Device Regulation en de European Clinical Trial Regulation, en trachten deze **overkoepelend te adresseren of met het veld kennis hierover te delen**.

- Vanuit het (vervolg)programma Ethiek en Gezondheid wordt continu **gekeken welke actuele ethische vraagstukken er spelen** (o.a. vanuit het coalitieakkoord) en op welke wijze daarop kan en moet worden aangesloten.

6 Gezondheidsbescherming

Doelstellingen

Het cluster Gezondheidsbescherming draagt met de ontwikkeling van kennis bij aan de bescherming van mensen tegen de blootstelling aan gezondheidsrisico's. Dit doen we met een One-Health aanpak, door partijen multidisciplinair en internationaal met elkaar te verbinden en kennis te bundelen en waar mogelijk te duiden. We focussen op maatschappelijke gezondheidsvraagstukken met betrekking tot:

- Infectieziektebestrijding (IZB), waaronder ook:
 - o antimicrobiële resistentie (AMR),
 - o zoönosen (NAZ)
 - o COVID-19
 - o pandemische paraatheid
- Gezonde leefomgeving, waaronder:
 - o Voeding en gezondheid
 - o Klimaat en gezondheid
 - o Microplastics

Ons doel: het versterken van de weerbaarheid van mensen door ons te richten op kennisontwikkeling met betrekking tot mens – dier – omgeving interacties en het stimuleren van kennisdeling en -uitwisseling.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Congres over resultaten van COVID-19 projecten en gevolgen hiervan voor pandemische paraatheid
- Start van het programma Infectieziektenbestrijding 4
- Start nieuw programma Duurzaamheid, klimaat en gezondheid

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Als vervolg op de internationale activiteiten van voeding in het **JPI HDHL** en het **Signalement 'Voeding en Gezondheid: Investeren in de basis voor voedingsbeleid'** gaan we in overleg met VWS en relevante andere ministeries om een **nationaal onderzoeksprogramma voeding en gezondheid** vorm te geven. Dit programma richt zich op relevante en toepasbare kennis voor het beleid en de praktijk en zal bijdragen aan verbetering van de gezondheid van de Nederlandse bevolking en bij missies van het (nieuwe) kabinet.
- Omdat in 2023 het **pilotprogramma 'Klimaat en gezondheid'** eindigt, maar de maatschappelijke impact van klimaat alleen maar toeneemt, streven we naar een **programma 'Klimaat, duurzaamheid en gezondheid'**. Uitgangspunten zijn: eerdere kennisagenda's van ZonMw en RIVM en het KNAW rapport 'Planetary Health'. Daarnaast aansluiten bij het VWS uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Gezondheid (i.o.) en de Green Deal Duurzame Zorg 3.0. Deze programmering wordt afgestemd met het aankomende advies van de Gezondheidsraad en het te verwachten coalitieakkoord.
- Invulling geven aan het **uitvoeringsplan van het klimaatonderzoek initiatief Nederland (KIN)** dat we samen met NWO en KNAW ontwikkelen.
- Het **programma Infectieziektebestrijding (4)** start in 2024.

- In het **programma COVID-19** wordt in een nieuw deelprogramma onderzoek gestimuleerd naar effecten van maatregelen. Daarnaast vindt nog een ronde plaats in het **deelprogramma 'Gezondheidsonderzoek na rampen'** naar gevolgen van de pandemie bij volwassenen en ouderen. Voor POST-COVID-19 activiteiten zie cluster translationeel onderzoek.
- In het **programma Pandemische Paraatheid** stellen we financiering beschikbaar voor aanvullend (verdiepend of uitbreiding van) onderzoek op de lopende activiteiten.
- **Antimicrobiële Resistentie (AMR) 3** financiert de NL-projecten in het internationale **ERA-NET JPI AMR ACTION**. In 2024 vindt de honorering plaats van projecten in de 16^e call met titel 'Development of innovative strategies, tools, technologies, and methods for diagnostics and surveillance of antimicrobial resistance-DISTOMOS. De 17^e en laatste ronde van dit programma: Intervention Measures Promoting new Antimicrobials, infection Control and Treatments – IMPACT, start in 2024.
- In **4 EU partnerschappen** (DESIGN over OneHealth AMR, BE READY over pandemische paraatheid, FOODPathS, CLEVERFOOD) zijn we actief betrokken bij de ontwikkeling van **nieuwe internationale samenwerking- en subsidieprogramma's**, om kennis en afstemming hiervan goed te borgen met onze nationale ontwikkelingen.

Impact versterken

- Vanuit gezondheidsbescherming willen wij op basis van de aanbevelingen uit de 'Kaderwet Evaluatie ZonMw' samen met VWS op het maatschappelijke thema 'Gezonde leefomgeving / Planetary Health' een **strategische kennisvisie** ontwikkelen en een **langlopend programma**. De eerste jaren ligt de focus op 'klimaat en gezondheid (hitte, allergieën, gezondheidsgevolgen overstromingen etc.)', 'voeding en gezondheid' en 'duurzame zorg', met voldoende flexibiliteit om in te spelen op de actualiteiten. En daarmee een bijdrage te leveren aan de beleidsdoelstellingen 'gezondere mensen' en 'terugdringen zorgkosten'.
- In samenwerking met VWS gaan we een **congres** organiseren om geleerde lessen uit COVID-19 onderzoek te gebruiken voor pandemische paraatheid.
- De programma's Infectieziektebestrijding en Antimicrobiële resistentie en een aantal deelprogramma's van COVID-19 en PanPrep, organiseren gezamenlijke **bijeenkomsten voor projectleiders** waar de kennis uit de projecten gedeeld kan worden en nieuwe ontwikkelingen kunnen worden gesignaleerd.
- We willen op het maatschappelijke thema COVID-19 en/of Gezonde Leefomgeving een **bijeenkomst** organiseren waar we kennis, beleid en praktijk met elkaar verbinden, rondom een aantal (actuele) gezondheidsvraagstukken.
- Een **bijeenkomst** Microplastics waarin kennis en resultaten worden gedeeld voor het vervolg.
- De programma's Infectieziektebestrijding en COVID-19 geven specifiek aandacht aan **vervolg- en implementatie trajecten** voor projecten uit het programma.
- Het internationale samenwerkingsverband 'Healthy Diet for Healthy Life' ontwikkelt zich naar een **kennisplatform/brugfunctie** voor beleid, onderzoek en praktijk die de verbinding slaat en kennis deelt tussen actoren binnen het health-food-environment domein.

Signaleren

- Op basis van de aanbeveling uit KNAW adviesrapport Planetary Health, is er behoefte om op onderdelen de kennisbehoefte nader in **signalementen / kennisagenda's** te verkennen, onder andere op biodiversiteit(verlies) en gezondheid.
- Binnen infectieziekten blijven we alert op het **signaleren van uitbraken (wereldwijd)** om eventueel hier voor Nederland de kennis in kaart te brengen.
- Met de Samenwerkende Gezondheid Fondsen (SGF) wordt **samenwerking** op het gebied van infectieziektebestrijding en antimicrobiële resistentie **verkend**.

7 Jeugd

Doelstellingen

Het cluster Jeugd investeert in onderzoek en innovaties om bij te dragen aan kennis en kunde van professionals die zich bezighouden met preventie, opvoed- en jeugdhulp voor kinderen en gezinnen. Zodat kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Actieprogramma Maatschappelijke diensttijd gecontinueerd en uitgebreid naar maatschappelijke organisaties
- Start van onderzoek transformatie residentiële jeugdhulp
- JGZ-richtlijnen geactualiseerd voor een betere toegankelijkheid en meer samenhang

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In 2023 bood het **Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd** 46 gemeenten en 156 onderwijsinstellingen laagdrempelig de mogelijkheid om te experimenteren met de inrichting van de variant MDT-kort. Wegens het succes van deze rondes, heeft het ministerie van OCW ZonMw gevraagd deze activiteiten in 2024 en 2025 te continueren en de subsidiemogelijkheden uit te breiden naar maatschappelijke organisaties.
- We werken toe naar een breder **vervolgprogramma Maatschappelijke Diensttijd (MDT)** waarin er naast ruimte voor MDT-kort meer aandacht komt voor de rol van gemeenten en de regiofacilitatoren, en waarin ook wordt ingestoken op onderbouwing en effectonderzoek naar MDT-methodieken.
- Het verminderen en verkorten van de residentiële jeugdhulp is een belangrijk element van de Hervormingsagenda. Een eerste stap is de transformatie van de gesloten jeugdhulp naar kleinschalige voorzieningen met zo min mogelijk vrijheidsbeperkende maatregelen. Gestart wordt met het **onderzoeksprogramma Residentiële jeugdhulp** ter ondersteuning van deze transformatie in de gehele residentiële jeugdhulp en de uitvoering van de Hervormingsagenda.
- **JGZ-richtlijnen** worden omgezet in modules en waar nodig herzien, voor een betere toegankelijkheid en meer samenhang. In 2024 starten de clusters 'Psychosociaal & Gedrag' en 'Voeding & Groei' met het omzetten en herzien van 13 JGZ-richtlijnen en 2 generieke modules. Daarnaast zetten we subsidierondes uit voor de laatste 2 clusters: 'Ontwikkeling & Zintuigen' en 'Het lichaam'.
- **Onderzoek voor en door jongeren:** Jongeren doen zelf - samen met onderzoekers - onderzoek naar mentale gezondheid. Het onderzoek heeft als doel om meer kennis op te doen over dit onderwerp én bij te dragen aan het verbeteren van de mentale gezondheid van jongeren. Eind 2024 delen we de opbrengsten en geleerde lessen.
- **Lerende organisaties en professionalisering:** Ook zetten we in op het vergroten van kennis over wat werkt en faciliteren dat nieuwste wetenschappelijke inzichten hun weg vinden naar professionals. En stimuleren we lerende organisaties in het jeugdveld.
- Afhankelijk van de uitkomsten van de aanvraag voor een kasschuif bij het ministerie van Financiën stellen we met **Wat werkt voor de jeugd** subsidiemogelijkheden open voor **consortia** ten behoeve van leer- en verbetercycli rondom maatschappelijke jeugdvragestukken.
- De **programma's Wat werkt voor de jeugd en Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd** naderen het einde van hun looptijd en worden **geëvalueerd**.

Impact versterken

- Onze communicatie- en implementatie-activiteiten dragen bij aan het vergroten van de impact van onderzoeksresultaten. We zetten hierop in voorafgaand, tijdens en bij afronding van programma's. We bundelen onze verkregen kennis en stimuleren dat opbrengsten hun weg vinden naar het jeugdveld. Via **publicaties, bijeenkomsten, www.zonmw.nl/jeugd, onze maandelijks nieuwsbrief en LinkedIn-pagina ZonMw: jeugd** communiceren we alle voor de jeugdsector relevante activiteiten van ZonMw. Voor en met de regionale kenniswerkplaatsen jeugd blijven we via **werkplaatsenjeugd.nl** kennis delen en professionals en beleidsmakers in de jeugdsector inspireren om binnen hun regio samen te leren en verbeteren. In onze communicatie is de behoefte van onze doelgroepen (jeugdprofessionals, onderzoekers en beleidsmakers) in de brede jeugdsector het uitgangspunt. We werken blijvend aan het versterken van ons **netwerk in de jeugdsector**, omdat we samen meer impact maken.
- **Inspireren bij de opzet van een MDT:** Het is inmiddels zo'n 5 jaar geleden dat de MDT van start is gegaan. In die tijd hebben we veel geleerd over wat wel en niet werkt in het opzetten van een MDT, en waar de grootste uitdagingen liggen. Om het veld te inspireren en faciliteren geven we **handvatten** op basis van de opgedane kennis en ervaring.
- **Geweld hoort nergens thuis:** De laatste **resultaten** uit de onderzoeken naar huiselijk geweld en kindermishandeling komen beschikbaar. De laatste **activiteiten** om kennis op dit onderwerp te ontwikkelen, verbinden, inbedden en borgen worden afgerond.
- **Regionale kenniswerkplaatsen jeugd:** We ondersteunen de toepassing en bekendheid van de kennis en producten van de regionale kenniswerkplaatsen jeugd in praktijk, onderwijs en beleid. Met **communicatie en implementatieprojecten** wordt zo bijgedragen aan beter toegespitste preventie, opvoedondersteuning en jeugdhulp voor kinderen en gezinnen.
- **Generation R** onderzoekt al meer dan 20 jaar de groei en ontwikkeling van opgroeiende kinderen in Rotterdam. Het onderzoek is gebaseerd op twee grote cohorten van in totaal zo'n 15.000 kinderen en hun ouders. De deelnemers begonnen aan het onderzoek als foetus. Op dit moment heeft het cohort de leeftijd van 17 jaar bereikt en doorloopt het onderzoek fase Focus op 17. Aan Generation R doen kinderen mee van vrijwel alle etnische groepen in Nederland. Steeds meer blijkt dat er grote verschillen bestaan in de groei, ontwikkeling en gezondheid tussen deze groepen. De **onderzoeksinfrastructuur** van Generation R maakt het mogelijk om op dagelijkse basis data te verzamelen van opgroeiende kinderen en hun ouders. Generation R is een prospectief onderzoek. Analyse van de onderzoeksdata maakt het mogelijk om onderzoek te doen naar de genoemde maatschappelijke thema's en draagt bij aan de wetenschappelijke onderbouwing van gerelateerde preventiestrategieën. Zo levert Generation R een bijdrage aan verschillende preventieprogramma's zoals het actieprogramma Kansrijke Start.

Evaluatie Regelgeving

Doelstelling

Het hoofddoel van het programma voor de evaluatie van wet- en regelgeving is bij te dragen aan de kwaliteit van wetgeving. Hiertoe worden op gezette tijden, na de inwerkingtreding van de wet, de doeltreffendheid en de (neven)effecten van een wet in de praktijk onderzocht.

Het programma Evaluatie Regelgeving streeft hierbij naar uniformiteit bij de uitvoering van de wetsevaluaties. Naast een aantal uitgangspunten van het programma wordt het gebruikelijke 'toetsingskader' toegepast, zoals samenhang en consistentie van de wetgeving, rechtszekerheid en rechtsbescherming, doelbereiking en toekomstbestendigheid.

Programmeren en financieren

In overleg met het ministerie van VWS zal worden gestart met het uitzetten van nieuwe wetsevaluaties.

Impact versterken

Naar de gebruikelijke **communicatie en implementatie activiteiten** om de impact van een evaluatie te versterken, zal het **promotieonderzoek** over impact en methodologie van wetsevaluatie kennis genereren over 1) de verschillende vormen van impact van wetsevaluaties en 2) de factoren die invloed hebben op de impact van wetsevaluaties. Deze kennis kan in het programma worden benut.

8 Kwaliteit van Zorg

Doelstellingen

Cluster Kwaliteit van Zorg (KvZ) richt zich op ondersteuning en versterking van zorgprofessionals en een betere organisatie van zorg. We bevorderen de benutting van wetenschappelijke kennis en onderbouwde praktijkkennis, de ontwikkeling en/of doorgeleiding naar richtlijnen en standaarden. Met als uiteindelijk doel: duurzame kwaliteitsverbetering in de zorgverlening aan patiënten.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Versterken regionale eerstelijns organisatiegraad
- Bijdragen aan toegankelijkheid en kwaliteit van zorg voor alle patiënten door het versterken van de zorgprofessionals en de aantrekkelijkheid van hun vak en een betere organisatie van zorg
- Verbinding tussen en versterking van de verschillende ZonMw-kwaliteitsprogramma's

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

We werken aan een doorzetting van het [Citrieffonds](#) op onderwerpen die ook centraal staan in het Integraal Zorg Akkoord. De thema's oncologische netwerkzorg, registratie aan de bron, doen of laten en e-health verdienen een bredere opvolging in trajecten zoals ZEGG.

- **Kennisontwikkeling:** De focus ligt in 2024 op basiszorg. We zetten in op de verbinding tussen en versterking van de verschillende ZonMw-kwaliteitsprogramma's. Hiervoor is het noodzakelijk om landelijk en regionaal kennis te ontwikkelen en toe te passen. Daarbij sturen we op toepasbare kennis voor de praktijk. De **programma's Verpleging en Verzorging**, het **programma Paramedische Zorg 2023 - 2026** en het **kennisprogramma Huisartsgeneeskunde** worden doorgezet. Het continueren van deze basisprogramma's biedt de beroepsgroep ruimte voor goede, structurele borging van resultaten.
- **Organisatie van Zorg:** Het anders organiseren van zorg is nodig voor een toekomstbestendige zorg. **Actieonderzoek ten behoeve van innovatieve zorg** en het **Safety-II-denken** zorgt voor reflectie in de praktijk en maakt dit zowel aan de zorgprofessional als aan de bestuurder inzichtelijk. In 2024 zetten we daarom in op een overkoepelend reflectieproject om projectoverstijgende inzichten op te halen en samen te leren over hoe lessen uit lokale en regionale zorginnovatieprojecten bij kunnen dragen aan de **JZOJP-beweging**. Daarnaast zetten we in op het versterken van de regionale eerstelijns organisatiegraad en op de (door)ontwikkeling van lokale en regionale nulde- en eerstelijnsorganisaties (**programma Versterking organisatie eerstelijnszorg**). Ook worden in 2024 de resultaten van een overkoepelend project multidisciplinaire samenwerkingsprojecten in de eerstelijnszorg verwacht.
- **Kwaliteitsbeleid en richtlijnontwikkeling:** We ondersteunen de zorgsector door toe te werken naar een duurzaam kwaliteitsbeleid. Diverse programma's werken aan richtlijnontwikkeling en -innovaties. Daarnaast coördineren we vanuit KvZ de ZonMw-brede afstemming over richtlijnontwikkeling.
 - o Specifiek zijn voor [Kwaliteitsgelden](#) Kaderafspraken gemaakt met de verschillende veldpartijen en is gestart met de uitvoering van de projecten. Dit krijgt in 2024-2026

- een vervolg. In 2024 wordt verder gewerkt aan de structurele inrichting hiervan en wordt het Leerplatform richtlijnontwikkeling verder ingericht. De Kwaliteitsgelden sluiten aan op de afspraken in het Integraal Zorgakkoord.
- o Daarnaast ondersteunen we de [paramedische zorg](#) en [forensische geneeskunde](#) met richtlijnontwikkeling. Het **programma Kwaliteitsstandaarden Wijkverpleging** loopt af per 1 juli 2024 en krijgt een vervolg in het **programma Kwaliteitsgelden** medio 2024. Projecten uit het **programma Ondersteuning Zorginstituut** zorgen voor onderliggende verbinding, zoals digitale zorg, houdbaarheid van het systeem en innovaties voor richtlijnontwikkeling.
 - **Versterking onderzoeksinfrastructuur:** Leiderschapstrajecten, kennisontwikkeling en academisering dragen bij aan de versterking van de onderzoeksinfrastructuur. Daarom ondersteunen we:
 - o talentvolle, hoogopgeleide verpleegkundigen met persoonsgebonden subsidies
 - o kennisontwikkeling in de [huisartsenzorg](#) door beantwoording van kennisvragen uit de Nationale Onderzoeksagenda Huisartsgeneeskunde
 - o academisering van diverse eerstelijns specialistenopleidingen met subsidies vanuit het **programma Huisartsgeneeskunde en Ouderengeneeskunde**
 - o een duurzame kwaliteitsverbetering van de paramedische zorg vanuit het **programma Paramedische Zorg**
 - [Uitkomstgerichte zorg](#): Focus op voor de patiënt relevante uitkomsten draagt bij aan passende zorg. ZonMw brengt initiatieven verder en samen. Projecten richten zich op de inzet van uitkomstinformatie in de zorg om samen beslissen en om leren en verbeteren door zorgprofessionals te ondersteunen. Ook gaan projecten in op financieringsmogelijkheden in de zorg. Deze vraagstukken worden met name geadresseerd in het **programma Uitkomstgericht Organiseren en Betalen**. In 2024 wordt de werkwijze van Uitkomstgericht Organiseren en Betalen ingezet voor experimenten bekostiging palliatieve zorg.

Impact versterken

- In onze programma's richten we ons op het signaleren, adresseren en borgen van (benodigde/ voorwaarden voor) gedragsverandering om echt impact te hebben in de praktijk, zowel voor patiënt als zorgprofessional. We zetten vooral in op **disseminatie van resultaten** naar zorgprofessionals en relevante samenwerkingspartners, het **stimuleren van leernetwerken** door het benutten van de juiste **communicatiekanalen** en **subsidie-instrumenten**. De focus in 2024 ligt op de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg voor alle patiënten. Dit vraagt aandacht voor persoonlijke verschillen als gevolg van diversiteit in bijvoorbeeld culturele achtergrond en voor de meest kwetsbare mensen, die onvoldoende veerkracht hebben om zelf optimaal vorm te geven aan hun gezondheid.
- **Impact met innovaties:** In onze projecten ontwikkelen wij kennis over innovatie- en verbeterprocessen in de zorg. In de programma's Actieonderzoek Innovatieve Zorg (AIZ) en Ondersteuning Zorginstituut is expliciet aandacht en ruimte voor het inspelen op actuele vraagstukken om zo innovaties versneld toe te kunnen (laten) passen en te leren wat hiervoor nodig is. Een voorbeeld hiervan is de subsidieronde [Zorg op Afstand](#) (zorg dichtbij), gericht op het **opnemen van hybride zorg in richtlijnen**. In het AIZ-programma ronden in 2024 een aantal projecten in de VVT-sector af die onderzoeken hoe de overgang van kwetsbare ouderen vanaf huis naar het verpleeghuis te verbeteren is, al dan niet met een focus op samenwerking tussen informele en formele zorg. Ook komen de resultaten beschikbaar van projecten die ervaring opdeden met het doorontwikkelen van zorgpaden, omdat de zorg door verplaatsing en samenwerking met andere partijen, anders ingericht moet worden.

Signaleren

- Samen met uiteenlopende stakeholders benoemen we relevante kennisvragen. **Patiëntparticipatie** in onderzoek is cruciaal in de hele kenniscyclus. Samen met

Patiëntenfederatie Nederland, of specifieke patiëntenorganisaties, wordt gekeken op welke manier het **patiëntenperspectief** binnen de subsidieprocedures en projecten kan worden meegenomen om zo te komen tot voor patiënten relevante en toepasbare resultaten / passende zorg. In het KPHAG zullen in 2024 in de beoordelingsvergaderingen daarom weer leden van het patiëntenpanel zitting hebben om de commissie te adviseren over de invulling van het patiëntenperspectief in de subsidieaanvragen.

- We leggen in onze programma's het accent op het signaleren van kansrijke resultaten en wat er nodig is om ontwikkelde kennis van waarde te laten zijn voor de beroepspraktijk en/of het onderwijs/deskundigheidsbevordering. Dit vraagt om **veldraadplegingen** en **warmer contacten met stakeholders, goede monitoring van projecten en themagerichte inzet**. Met verschillende clusters wordt samengewerkt om aan de hand van **casussen** ZonMw-breed impact op bepaalde thema's te realiseren, bijvoorbeeld rondom de inzet van de POH-GGZ.
- We werken aan een doorzetting van het [Citrienfonds](#) op onderwerpen die ook centraal staan in het Integraal Zorg Akkoord. De thema's oncologische netwerkzorg, registratie aan de bron, doen of laten en e-health verdienen een bredere opvolging in trajecten zoals ZEGG.

9 Life Sciences & Health

Doelstellingen

In het cluster LSH / Digitale zorg richten we ons specifiek op kennis- en innovatieprogramma's op het terrein van hybride en digitale zorg, medische technologie en o.a. de inzet van artificial intelligence.

Daarbij zijn onze uitgangspunten: kennisbenutting en zorginnovatie, vraagsturing door eindgebruikers en publiek-private samenwerking waar nodig en passend. De nadruk ligt daarbij steeds meer op de fase van implementatie en opschaling. Hiermee spelen we in op belangrijke ontwikkelingen in het veld zoals onder andere genoemd in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). We geven daarnaast invulling aan het missie gedreven topsectoren- en innovatiebeleid binnen ZonMw.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Afronding projecten Citizen Science voor Gezondheid en Zorg (2022) en naar verwachting start nieuwe ronde, in samenwerking met de Hartstichting, gericht op hart- en vaatziekten en de burgerwetenschappen onderzoeksmethode
- Start ronde 2 van Stimuleringsprogramma Digitale Transformatie Verpleegzorg (SDTV), als onderdeel van Zorg voor Innoveren
- Verkenning van mogelijkheden om vanuit bestaande samenwerkingsverbanden en platformen een meer verbindende en doorgeleidende rol te spelen in kennisontwikkeling, -deling, implementatie en opschaling van digitale/hybride zorg

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Vanuit het **programma Citizen Science voor Gezondheid en Zorg** zijn in 2022 10 projecten van start gegaan. Daarmee stimuleert ZonMw, in samenwerking met Health~Holland, dat burgers het initiatief tot onderzoek en innovatie nemen en de leiding hebben in alle fasen. De focus ligt op onderzoek en innovatie op het gebied van de eigen gezondheid en zorg, in samenwerking met onderzoekers, (zorg)professionals, ondernemers en indien relevant de overheid. ZonMw stimuleert ook de onderlinge kennisuitwisseling, onder andere met een zelflerend platform. Van april tot en met augustus 2024 lopen de 10 projecten naar verwachting – na 24 maanden – af. Tegelijkertijd is de verwachting dat in 2024 een nieuwe Citizen Science ronde gaat starten in samenwerking met de Hartstichting via de VWS

programmareserves. Deze projecten zullen zich dan richten op hart- en vaatziekten (ook leefstijl) en de burgerwetenschappen onderzoeksmethode zelf. Eind 2024 wordt een evaluevaluatie uitgevoerd van projectresultaten en intern proces.

- Het **NWO-programma Take-off** zet in 2024 in twee rondes weer leningen en subsidies uit voor het oprichten van nieuwe bedrijven. De Take-off financiering is nodig om de kloof tussen het onderzoek en de markt te overbruggen. ZonMw behandelt de aanvragen op het terrein van Life Sciences.
- We voeren in samenwerking met het cluster Gehandicapten en Chronisch zieken de **KIC 'missie' subsidierondes van NWO** uit. De subsidieronde in 2023/2024 heeft als thema 'leefomgeving voor mensen met chronische ziekte of beperking' en sluit aan op de missies 1 en 3 van het thema Gezondheid & Zorg (MTIB). Daarnaast adviseren we partnerschappen die interesse hebben in deelname aan de KIC 'vraag' subsidierondes. Dit laatste betreft zowel publieke-private consortia die een aanvraag willen doen als private of publieke financiers (zoals gezondheidsfondsen) die samen met NWO een subsidieoproep willen opstellen.
- De subsidiemogelijkheden bij **Zorg voor innoveren** breiden zich uit. In 2023 begonnen we met de **Implementatie- en opschalingscoaching Ouderen Thuis**. Ditzelfde jaar opent een nieuwe subsidieregeling gericht op het implementeren en opschalen van digitale zorginnovaties in de verpleeghuissector: **Stimuleringsprogramma Digitale Transformatie Verpleegzorg (SDTV)**. Deze subsidieregeling omvat 3 rondes, waarvan ronde 2, gericht op het opleiden en inzetten van implementatie experts, in 2024 zal lopen. Er zijn verder plannen voor subsidierondes gericht op valpreventie technologie en 'samen beslissen'.

Impact versterken

- Het **publiek- private onderzoeksprogramma** Innovative Medical Devices Initiative (IMDI) bestaat als sinds 2012. Het richt zich op technologie ten behoeve van de betaalbaarheid en 'bemikbaarheid' van de zorg. Binnen het programma wordt er **samengewerkt met onder andere NWO TTW** om deze technologieën door te geleiden richting validatie en implementatie. In 2024 starten de projecten die een vervolg zijn op de eerder gehonoreerde "Demonstratie" projecten. Daarnaast worden er **VIMPS** ter beschikking gesteld aan succesvolle projecten die hun resultaten daarmee kunnen implementeren of verspreiden. In 2024 wordt een subsidieronde ontwikkeld. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de ZonMw-subsidievoorwaarden.
- Met het programma [Zorg voor innoveren](#) creëren we impact door **zorginnovatoren te informeren, adviseren en verbinden**. Dat doen we door informatie te verstrekken via **kennisbank op de website, externe events** en door netwerkmogelijkheden te creëren voor onze doelgroep door middel van **innovatiecafés**. Hier brengen wij ook nadrukkelijk het **Zvi-loket** naar voren, waar de zorgondernemer vrijblijvend terecht kan voor vragen aan onze experts (partners). Er zijn **consulten** mogelijk waarbij alle betrokken partners (ZonMw, VWS, NZa, Zin, RVO) samen met de vragensteller aan tafel zitten om tot een antwoord te komen. In enkele gevallen is hierbij ook Zorgverzekeraars Nederland (ZN) uitgenodigd. We richten ons op de implementatiebarrières op het terrein van technologieën zoals e-health en digitale zorg weg te nemen en zo de impact van gezondheidstechnologie op de transformatie naar hybride zorg te vergroten.
- De activiteiten van de **Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET)** richten zich in 2024 op de monitoring van de SET-projecten en het delen van resultaten uit de regeling en kennis (*best practices*) door **intensieve communicatie**. Hiervoor is de uitkomst van de SET COVID uitgewerkt tot een **factsheet**. De evaluatie van de visie SET zal in 2 delen via een enquête uitgevraagd worden. Tot het afronden van het laatste gehonoreerde projecten in 2026 zal er jaarlijks een tussentijdse evaluatie van de SET-regeling komen.

Signaleren

- We verkennen de mogelijkheden om vanuit onze bestaande **samenwerkingsverbanden en platformen** een meer verbindende en doorgeleidende rol in kennisontwikkeling, -deling, implementatie en opschaling van digitale/hybride zorg te spelen. We hebben een **Ondersteuningsstructuur** opgezet met een programmatische aanpak voor doorgeleiding van digitale innovaties, die als onderlegger van de afzonderlijke programma's van verschillende VWS-directies en het transformatiemodel digitale zorg van ZN gebruikt kan worden.
- We willen hiermee ook ons aandeel programma's waar digitale en hybride zorg onderdeel van uitmaakt, zoals GGG en Ouderen, vergroten. Met meer focus op dit thema zodat de kennis en expertise daarop beter verankerd wordt in de organisatie, zoals ook beschreven staat in het (interne) **ZonMw Visiedocument digitale en hybride zorg en gezondheid**.
- Ook verkennen we de rol van AI in zorg en gezondheid in een **signalerende notitie** (in aanvulling van een eerdere **verkenning** en **afstudeerscriptie** door het cluster LSH uitgevoerd in 2021) geschreven rondom AI in de zorg, waarin de belangrijkste dilemma's en onderzoeksvragen worden behandeld. Wij kunnen de ontwikkeling bevorderen van concrete oplossingen en toepassingen, kennisontwikkeling en -benutting in implementatie en opschaling van AI. Daarnaast kunnen we samenwerking stimuleren in PPS-consortia en eindgebruikers betrekken, zoals burgers, patiënten en zorgprofessionals, bij vraagsturing. Vanuit onze financieringspositie kunnen we een belangrijke rol spelen bij het opstellen en realiseren van randvoorwaarden bij AI-toepassingen, zowel technisch, juridisch als ethisch.

10 Ouderen

Doelstellingen

Het cluster Ouderen vervult het programmamanagement voor programma's die zich richten op kennis en innovatie in de zorg voor kwetsbare ouderen op grond van de Wmo, de Zvw en de Wlz. Daarnaast zijn in dit cluster ook programma's ondergebracht die zich richten op domeinoverstijgende en regionale samenwerking.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Verwachte start van verschillende grote nieuwe programma's
- Eindevaluatie van het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg
- Doorgeleiden en verbinden van de resultaten uit het programma Versterking aanpak eenzaamheid naar de NWA-route

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In 2024 verwachten we in het cluster **verschillende grote nieuwe programma's** te starten op basis van opdrachten die voortkomen uit het IZA en WOZO en structurele middelen op de begroting van directie LZ. Het gaat om de programma's Ondersteuning regionale samenwerking, Infrastructuur voor regionale beleidsparticipatie door patiënten en burgers, Passende zorg binnen de Wlz, Langdurige zorg en ondersteuning (LZO) II en Beter Thuis II.
- Deze opdrachten zijn nog in voorbereiding en maken daarom op dit moment inhoudelijk nog geen onderdeel uit van het jaarplan.
- De nieuwe programma's die al in 2023 zijn gestart, onder andere gericht op het onderbouwen van de kansen voor **Reablement** en de doorontwikkeling op het gebied van **Activiteiten voor thuiswonende mensen met dementie** komen in 2024 tot volle bloei. Dit geldt ook voor het **internationale partnership Transforming Health and Care Systems**.
- Het programma ter ondersteuning van de **Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg** laat steeds duidelijker zien dat investeren in kennisinfrastructuur

loont. De resultaten van de tussenevaluatie in 2022 worden zowel gebruikt om de uitvoering van het lopende programma te verbeteren als om het verwachte vervolgprogramma goed voor te bereiden op inhoud en procedurele aspecten. In 2024 wordt de eindevaluatie van het programma opgeleverd.

- In de categorie 'klein maar fijn' is er inzet op doorgeleiden en verbinden van de resultaten uit het **programma Versterking aanpak eenzaamheid** naar de NWA-route op dit onderwerp. Ook het **programma Kunst en cultuur in de langdurige zorg** blijft aandacht houden voor kleine, maar waardevolle bijdragen aan de kwaliteit van leven van mensen die langdurig aangewezen zijn op zorg.

Impact versterken

Het cluster Ouderen besteedt veel aandacht aan het programmeren en organiseren van de onderlinge versterking van programma's. Onze programma's zijn gericht op de praktijk en betreffen verschillende puzzelstukken in de grote opgave van de zorgtransformatie.

Een voorbeeld van het benutten van het laten aansluiten van inzet van programmamiddelen is de benutting van de eerste tranche (2023) van de middelen voor Passende zorg (opdracht directie Z). Eind 2023 worden een deel van deze middelen toegekend aan de Academische Werkplaatsen Ouderenzorg voor het bouwen van een **kennisinfrastructuur voor Passende Zorg binnen de Wlz**. Met deze middelen kunnen zij zich voorbereiden op een doelgerichte en effectieve benutting van de inhoudelijke programmamiddelen in verschillende Passende Zorg programma's, waaronder het programma Passende Zorg binnen de Wlz dat ZonMw in opdracht van de directie LZ gaat uitvoeren.

11 Palliatieve zorg en Zingeving

Doelstellingen

Het Cluster Palliatieve Zorg stimuleert met het programma Palliantie II een goede kwaliteit van leven voor mensen die ongeneeslijk ziek zijn en hun naasten. Zij krijgen zorg en ondersteuning op lichamelijk, psychisch, sociaal en spiritueel vlak, aansluitend op hun wensen en behoeften. Waar en wanneer zij dat wensen. Met programma Zingeving en Geestelijke verzorging stuurt ons cluster op kennisontwikkeling en professionalisering binnen geestelijke verzorging thuis en zingeving in zorg en welzijn.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Verlenging Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke verzorging als voorbereiding op de gewenste expertisefunctie voor kennisontwikkeling en professionalisering.
- Kansrijke en opschaalbare interventies breed voor de praktijk toepasbaar in de palliatieve zorg
- Experimenten naar alternatieve bekostigingsvormen faciliteren binnen een breder kader van actuele bekostigingsvraagstukken in de palliatieve zorg.

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Samen met het **ZonMw-programma 'Uitkomstgericht organiseren en betalen'** stimuleren we experimenten naar alternatieve bekostigingsvormen in de palliatieve zorg. Deze experimenten bieden ruimte om te komen tot goede transmurale zorg en samenwerking. Dit gebeurt in samenwerking met de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en Palliatieve Zorg Nederland (PZNL).
- We stimuleren de verdere (door)ontwikkeling van innovaties in de palliatieve zorg waarbij we erop toezien dat deze innovaties bijdragen aan betere palliatieve zorg voor iedere burger in Nederland, met speciale aandacht voor groepen die kwetsbaarder zijn of belemmeringen

ervaren in de toegang tot zorg. Bijvoorbeeld mensen die laaggeletterd zijn, mensen met een migratieachtergrond, lhbtqi+ en mensen met een psychische kwetsbaarheid.

- De **Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke verzorging** verlengen we in voorbereiding op de expertisefunctie die kennisontwikkeling en professionalisering verder brengt.
- Bij de aanbidding van de externe eindevaluatie volgen in november 2023 aanbevelingen over de nabije toekomst.

Impact versterken

- We stimuleren praktijkorganisaties om kansrijke en opschaalbare interventies in de palliatieve zorg te implementeren. In samenwerking met Palliatieve Zorg Nederland (PZNL) kunnen praktijkorganisaties via een **leerwerkplatform** onderling kennis en ervaring uitwisselen over hoe implementeren in de praktijk gaat. Deelname aan het leerwerkplatform loopt parallel aan het eigen implementatietraject van interventies in organisaties.
- Met een **themagerichte aanpak** organiseren we **(projectleiders)bijeenkomsten**. Door onze periodieke nieuwsbrief en het benutten van de juiste communicatiekanalen informeren en betrekken wij onze stakeholders.
- We blijven inzetten op het voor de praktijk toegankelijk maken **van praktische instrumenten en hulpmiddelen** uit onze projecten.
- Het Overkoepelend Implementatieproject Zingeving en Geestelijke verzorging draagt in 2024 zorg voor een **landelijke netwerk van regionaal verankerde implementatiehubs**.

Signaleren

- Door onze opdracht aan stichting Onderzoek Palliatieve Zorg Nederland (PALZON) voor het opstellen van een **kennisagenda palliatieve zorg** krijgen we inzicht in de belangrijkste kennishiaten. Mogelijk kunnen we een aantal kennisvragen in onze programmering oppakken.
- We zetten binnen Palliantie II in op het **signaleren van kansrijke projectresultaten**. Zodat we tijdig met subsidies kunnen inspelen op doorontwikkeling en/of verdere opschaling van deze resultaten. Dit vergt een goede monitoring van lopende projecten en een goede samenwerking en afstemming met projectgroepen en stakeholders.
- In 2024 presenteert de Kenniswerkplaats de **Kennisagenda Geestelijke verzorging thuis en Zorg voor zingeving**.

12 Preventie

Doelstellingen

Het cluster Preventie beoogt gezond leven in een gezonde omgeving voor iedereen. Dit bereiken we door te werken aan het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen, het bevorderen van een gezonde leefstijl en mentale gezondheid binnen en buiten de zorg, het verbeteren van een gezonde leefomgeving, het bevorderen van (arbeids)participatie, het verbeteren van screening en bevolkingsonderzoeken en het voorkomen van verslaving. De focus ligt hierbij op de ontwikkeling van innovatieve kennis die aansluit op de toekomst en de behoefte uit het veld, en die toepasbaar is in de praktijk.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Praktijkgerichte onderzoeksprojecten in kwetsbare wijken en gebieden starten vanuit het programma Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak, evenals kortlopende domeinoverstijgende praktijkstimuleringen. Het programma wordt doorlopend geëvalueerd.
- Resultaten subsidieronde Versterken kennisfunctie GGD'en (Preventieprogramma) komen beschikbaar en geven input voor de kennisinfrastructuur gezondheidsbevordering en preventie, nodig om de GALA doelen te realiseren.
- Optreden als procescoördinator van Kennisplatform Preventie dat zich richt op het verbeteren van de aansluiting tussen kennis en beleid, en de advisering van VWS op de onderwerpen HiAP en financiering van (integraal) preventiebeleid.

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- Het **Preventieprogramma 2023-2026** is van start gegaan en programmeert komend jaar subsidierondes in aansluiting op beleidsambities waaronder het GALA en IZA.
- Vanuit de **Innovatielijnn PP7** worden mogelijkheden verkend voor een open ronde over financiering/governance preventie en/of Health in All Policies (HiAP), gelinkt aan de adviezen die voortvloeien uit het Kennisplatform Preventie (zie *Signaleren*).
- Vanuit de **Kennisbenutting & Implementatielijnn** wordt de samenwerking van organisaties in de publieke gezondheidszorg, eerstelijnszorg en sociaal domein en financiers als zorgverzekeraars en gemeenten verder versterkt. Op het gebied van mentale gezondheid start implementatieonderzoek en wordt gebouwd aan een kennisinfrastructuur.
- Voor de **programmaliijn Effectiviteitsonderzoek** worden in 2024 projecten gehonoreerd over een integrale aanpak bij preventieve interventies en over alcoholpreventie.
- Het **deelprogramma vroege opsporing PP7** opent begin 2024 een subsidieronde die aansluit bij de ontwikkelagenda van VWS/RIVM en de kennisvragen uit het veld.
- In augustus 2023 vindt besluitvorming plaats over de aanvraag **Contrast Enhanced Mammography (CEM)**, een proefbevolkingsonderzoek gericht op het gebruik van CEM om borstkanker beter op te sporen bij vrouwen met zeer dicht borstweefsel.
- Het **Preventieprogramma** draagt bij aan de **joint programming initiative Era4Health**, gericht op het verminderen van gezondheidsongelijkheid. Naar verwachting zullen vier aanvragen waarin Nederlandse onderzoekers deelnemen gehonoreerd kunnen worden.
- Het programma **Leefstijlcoalitie** stimuleert onderzoek naar leefstijlinterventies die leiden tot verbetering van de kwaliteit van leven van patiënten binnen de curatieve zorg. In 2024 starten projecten uit de eerste subsidieronde. In dat jaar gaat een tweede subsidieoproep gericht op implementatie en impact van leefstijlinterventie in de praktijk open.
- Het programma **Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak (GLIA)** is onderdeel van het landelijke programma Gezonde Leefomgeving. Vanuit het ZonMw-programma starten in 2024 praktijkgerichte onderzoeksprojecten in kwetsbare wijken en gebieden. Daarnaast worden er

kortlopende praktijkstimuleringen gefinancierd, waarbij samenwerken over domeinen vereist is. Parallel vindt een **doorlopende evaluatie** plaats.

- Eind 2023 start een nieuw ZonMw-programma gericht op het verder **professionaliseren van de Verloskundige Samenwerkingsverbanden**.
- Het programma **Zwangerschap en geboorte** voert een proces- en inhoudelijke evaluatie uit waarvan de resultaten worden meegenomen in het vervolgprogramma Zwangerschap en geboorte 3.
- Nieuwe subsidieprogrammering is voorzien binnen het programma **Onbedoelde zwangerschap en Kwetsbaar jong ouderschap**.
- Het programma [Preventie van Kansspelverslaving](#) stimuleert onderzoek naar het voorkomen van gokverslaving en bredere gok-gerelateerde schade. De eerste projecten starten begin 2024. In 2024 opent een subsidieronde gericht op langlopende projecten.
- Omdat mensen die werken en deelnemen aan de maatschappij gezonder zijn, doen we in de werkprogramma's onderzoek naar nieuwe inzichten op het gebied van werk, inkomen en gezondheid. Voor het programma [Verbetering re-integratie 2e spoor](#) zetten we een tweede, praktijkgerichte subsidieronde uit, waarvan de projecten in 2024 starten.
- Verkennende gesprekken vinden plaats over een subsidieronde om aandacht te besteden aan **werkbehoud bij en na kanker**. Doel is om informatie te bundelen over ondersteuning en interventies voor werkbehoud bij en na kanker voor werkenden, werkgevers en behandelaars.

Impact versterken

- In 2024 komen de resultaten beschikbaar van de subsidieronde Versterken kennisfunctie GGD'en van het Preventieprogramma. De resultaten geven input voor de **kennisinfrastructuur gezondheidsbevordering en preventie** die nodig is om de GALA-doelen te realiseren.
- In 2023 zal er een opdracht uitgaan om de **resultaten en opbrengsten** van de aflopende projecten uit de PP5-rondes, gericht op [wijk- en gezondheidsverschillen](#) samen te brengen – die gemeenten kunnen gebruiken in hun preventieaanpak naar aanleiding van GALA en SPUK-regelingen.
- Het programma Leefstijlcoalitie opent in 2024 een **subsidieronde gericht op implementatie en impact versterken**. Via **bijeenkomsten** (onder andere van de Leefstijlcoalitie) worden resultaten van de lopende projecten op het terrein van leefstijl gedeeld.
- De programma's [Zwangerschap en geboorte](#), [Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar \(jong\) ouderschap](#) en het stimuleringsprogramma voor Verloskundige Samenwerkingsverbanden zetten allemaal in op toegankelijke en bruikbare kennis voor de praktijk door praktijkorganisaties zoveel mogelijk te betrekken.
- De projecten van het programma [Verbetering re-integratie 2^e spoor](#) en [Verbetering kwaliteit Poortwachtersproces](#) zullen gezamenlijk een **kenniskring** vormen, waarbij ook andere stakeholders kunnen aanhaken. Zo kunnen resultaten en ervaringen gedeeld worden en in samenhang naar buiten worden gebracht.

Signaleren

- Het Kennisplatform Preventie richt zich op het verbeteren van de aansluiting tussen kennis en beleid, en de advisering van VWS op de onderwerpen HiAP en financiering van (integraal) preventiebeleid. Hiertoe is begin 2023 een **werkgroep Kosten/Baten preventie** opgericht. ZonMw is procescoördinator van het Kennisplatform Preventie en het overkoepelende proces.
- De Innovatielijn PP7 verkent de mogelijkheden tot opdrachtverlening voor een **kennissynthese 'Uitkomstgericht innoveren voor preventie en gezondheidsbevordering voor een gezonde samenleving in 2040'**, die de programmering voor de Innovatielijn zal voeden.
- In 2024 vindt een brede **veldraadpleging** plaats als basis voor volgende subsidierondes van de programmalijnen van PP7.

- Voor Vroege opsporing wordt eerder een aparte **veldraadpleging** uitgevoerd, naast bestudering van **kennisagenda's van de medisch specialisten** voor de signalering van belangrijke kennisvragen voor de open ronde 2024. Ook het **maatschappelijk panel** zal input geven. Het panel signaleert wat er nodig is het draagvlak van de onderwerpen te versterken.
- In juli 2023 wordt een **onderzoeksagenda Zwangerschap en geboorte** opgeleverd die de basis vormt voor het 3^e programma Zwangerschap en geboorte. Dit nieuwe programma start in 2024.
- ZonMw signaleert verslaving in een bredere context: middelen (drugs, tabak) en gedrag (gokken) en sluit aan bij de prioriteiten van de Nationaal Rapporteur Verslavingen, om zicht te krijgen op verslavingsproblematiek in Nederland. Een **Kennissynthese middelgebruik** is in ontwikkeling; mogelijk volgt nog een kennissynthese gedragsverslavingen.
- Het programma Vakkundig aan het werk 1 is geëvalueerd. Deze **evaluatie** levert input voor een vervolgprogramma 'Vakkundig altijd'.

13 Sport en Bewegen

Doelstellingen

Als cluster Sport en Bewegen bevorderen we met onderzoek en innovatie, bewegen en sport als onderdeel van een gezonde leefstijl, als middel voor sociale binding, en voor betere prestaties in de (top-)sport. Ontwikkeling en toepassing van kennis en innovaties bevordert de waarde die sport toevoegt aan de samenleving.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- We focussen in 2024 op het uitzetten van de middelen van het programma MOOI in Beweging, zodat onderzoek en innovatie op de bijbehorende complexe maatschappelijke uitdagingen (zogenoemde wicked problems) van start kan gaan.
- Daarnaast versterken we kennisdeling met de inmiddels ruim 30 living labs sport en bewegen, het vormen van community en kennisinfrastructuur rondom de maatschappelijke uitdagingen en borgen we het implementatienetwerk sport en bewegen, dat de afgelopen jaren is ondersteund.
Het cluster Sport en Bewegen werkt intensief samen met Sportinnovator en andere stakeholders uit het veld van de sport.

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In het eerste kwartaal van 2024 vindt de tweede subsidieronde van het **programma MOOI in beweging** plaats. Het doel van de subsidieronde is om onderzoeks- en innovatieprojecten te financieren die gekoppeld zijn aan de voor de zes wicked problems opgestelde strategische plannen. In 2024 worden de eerste fases van de MOOI-methodiek geëvalueerd. Ook het voorbereidende programma 2021-2022 wordt hierin meegenomen.
- Subsidieoproep op uitnodiging voor de huidige **living labs**. Het doel van de subsidieronde is financieren van concrete praktijkexperimenten, die door de living labs worden uitgevoerd. Onderzoek naar de werkzame principes en belemmeringen bij de living labs, met als doel optimaliseren van de living labs en bevorderen van kennisdeling. In 2024 wordt een tussenevaluatie met betrekking tot de ervaringen van het netwerk en de netwerkcoördinator uitgevoerd.
- Het **onderzoeknetwerk Topsporevenementen** is gestart in 2023. In 2024 wordt in overleg met de programmacommissie aanvullende middelen uitgezet om het opgestarte onderzoek te versterken en verdiepen gekoppeld aan actuele kennisvraagstukken.

- Innovatie wordt gestimuleerd in samenwerking met **sportinnovator** en richt zich op het vergroten van sportdeelname, betere sportprestaties en snellere verduurzaming van de sport. Om deze doelen te behalen wordt op verzoek van Sportinnovator wordt in 2024 door ZonMw een **subsidieronde uitgezet gericht op bedrijven**, wordt de **Nationale Sportinnovator Prijsvraag** georganiseerd (prijsvraag) en worden twee innovatie challenges (via aanbestedingsprocedure) uitgezet.

Impact versterken

- **Community-ontwikkeling** programma MOOI in Beweging. Wicked problems zijn het organiserende principe om verder te bouwen aan de **kennisinfrastructuur**. In 2024 faciliteren wij de vorming van communities rondom de zes wicked problems, waarbij er aandacht is voor eigenaarschap en borging in de toekomst.
- **Versterking van het landelijk Netwerk Living labs Sport en Bewegen**. De netwerk coördinator die is aangesteld in september 2023, wordt ook in 2024 gefinancierd. In 2024 worden er **maandelijkse kennisuitwisselingen**, **2 studiereizen** en **intervisie** voor de living labs georganiseerd voor het netwerk. Tevens zetten we een **experimentensubsidie** uit voor de bestaande labs om hun impact te vergroten.
- Het VMBO Sportlab wordt inhoudelijk en procesmatig begeleid door de **beoordelingscommissie**.
- De subsidies voor de mensen uit het implementatienetwerk sport en bewegen lopen in het eerste kwartaal af. Het netwerk gaat zelfstandig verder en het deelprogramma wordt afgesloten, waarbij we vanuit ZonMw in contact blijven met het netwerk voor inhoudelijke verbinding met de andere programma's. We delen onze inzichten uit de **kennissynthese**, die eind 2023 wordt opgeleverd.

Signaleren

- Afronding **verkenning** gewenste en benodigde infrastructuur MOOI in beweging en zes wicked problems in voorjaar 2024. Op basis van de verkenning wordt een plan van aanpak gemaakt hoe de kennisinfrastructuur in navolgende jaren versterkt kan worden. In nauwe samenwerking met kennisinstituten en praktijkpartners in en rondom het sport en bewegen veld.
- **Onderzoek** naar de werkzame principes van de living labs Sport en Bewegen (zie programmeren en financieren) helpt de labs effectiever te werken.
- De subsidieoproep voor kennisvouchers gericht op het borgen of opschalen van lokaal succesvolle beweeginitiatieven zijn in najaar 2023 uitgezet. Begin 2024 worden de vouchers toegekend en begin 2025 lopen de projecten af, en delen we (ook met de Beweegalliantie) de **geleerde lessen**.

14 Translationeel Onderzoek

Doelstellingen

We richten ons op translationeel onderzoek, therapieontwikkeling, ontwikkeling van modellen, internationale samenwerking en maatschappelijk verantwoord innoveren. Sinds 2004 programmeren we Translationeel Onderzoek en brengen preklinische kennis en innovatie via klinisch onderzoek naar de patiënt. We focussen op personalised medicine, COVID-19, post-COVID, pandemische paraatheid, cel- en genterapieën (ATMPs) en zeldzame aandoeningen. Daarnaast versterken we de nationale en Europese onderzoeksinfrastructuren en bouwen mee aan een internationaal netwerk waar Nederlandse onderzoekers terecht kunnen voor financiering en kennisuitwisseling.

Uitgelicht: te verwachten topresultaten

- Start van programma Post-COVID: onderzoeksprogramma, kennisinfrastructuur en expertisenetwerk
- Samen met Europese partners inzetten op een subsidieronde via het Europese Partnerschap Personalised Medicine, en voorbereiding om netwerkvorming te stimuleren via subsidierondes
- Monitoring van maatschappelijke dialoog voor embryonale modellen

Plannen naar kernactiviteit

Programmeren en financieren

- In 2023 start het **programma Post-COVID**: onderzoeksprogramma, kennisinfrastructuur en expertisenetwerk. Het richt zich op het vergroten en delen van kennis en expertise over post-COVID voor diagnose, behandeling en het optimaliseren van zorg.
- Eind 2023 start naar verwachting het **Europese Partnerschap Personalised Medicine**. In 2024 zetten we samen met Europese partners in op een subsidieronde. Daarnaast bereiden we ons voor om netwerkvorming te stimuleren via subsidierondes.
- Ook het **Joint Programme on European Reference Networks Integration (JARDIN)** start naar verwachting eind 2023. We zullen samen met VWS de Nederlandse activiteiten hierbinnen coördineren.
- In 2024 start naar verwachting het **Europese Rare Diseases Partnerschap**. Wederom wordt er samen met Europese partners ingezet op subsidierondes en op internationale samenwerking. We geven het secretariaat vorm voor een vervolg van het **Networking Support Scheme** dat we in het **European Joint Programme on Rare Diseases** uitvoeren en midden 2024 afronden.
- Van het **COVID-19 programma** ronden we de laatste lopende projecten uit 2020 af over voorspellende diagnostiek en behandeling van COVID-19. We monitoren projecten uit het **vervolgprogramma 2021** van de **deelprogramma's Vaccinstudies en Behandeling**. Projecten uit het **deelprogramma Behandeling** worden waar passend vervolg-gefinancierd, om geleerde lessen te oogsten en de opgedane kennis in te zetten voor zowel de korte als de lange termijn.
- Binnen het **COVID-19 programma** worden trajecten gestart ter ondersteuning van de infrastructuur benodigd voor klinische studies naar nieuwe therapieën en gepast gebruik daarvan. Naar verwachting wordt een consortium gefinancierd voor het leggen van een fundament voor een vroege-fase infectie faciliteit. Het clinical trial network kan hiermee verder worden versterkt, waarmee innovatie ter vergroting van de pandemische paraatheid verder kan worden aangejaagd. In deze vroege-fase infectie unit kunnen studies worden uitgevoerd waarbij geneesmiddelen of vaccins bij mensen kunnen worden bestudeerd in een daarvoor

- toegeruste omgeving. Daarnaast worden trajecten uitgezet voor de ontwikkeling van infrastructuur voor onderzoek in ziekenhuizen en verpleeghuizen.
- Vanuit het **programma PSIDER** organiseren we in 2024 een nieuwe subsidieronde voor **TOP-projecten**. TOP-projecten zijn bedoeld voor het opzetten van een innovatieve onderzoekslijn om een *proof of concept* uit te werken.
 - Binnen het **programma Regulatorische Pandemische Paraatheid** wordt een quickscan van de wetsvoorstellen voor de nieuwe Europese geneesmiddelenwetgeving uitgevoerd. Ook is ZonMw van plan om eind 2023 een subsidieoproep te openen met als doelstelling het vormen van een consortium. Dit consortium moet kennis genereren over oplossingen in het regulatorische systeem, die bijdragen aan het versnellen van de beschikbaarheid van nieuwe therapieën en leveringszekerheid, met name ter voorbereiding op toekomstige pandemieën.
 - In 2023 is het **programma PharmaNL** gestart bij ZonMw, na toekenning van het **Nationaal Groei Fonds**. PharmaNL bestaat uit twee lijnen. Via de eerste lijn is PharmaNL voornemens een state-of-the-future shared R&D infrastructuur tot stand te brengen. Met de tweede actielijn richt PharmaNL zich op de totstandbrenging van coherente, versterkte, hybride en Life Long Learning post-MBO, -HBO en -academische tracks. Voor de lijnen zijn respectievelijk vier en drie rondes gepland.
 - In het **Europees Partnerschap ERA4Health** zijn we leider van de pijler strategische planning, waarin trends en ontwikkelingen in gezondheidsonderzoek worden gedetecteerd en de strategische onderzoeksagenda wordt geactualiseerd. We proberen daarbij aan te sluiten op Nederlandse kennisagenda's over Hart- en vaatziekten, Voedings- en leefstijlgerelateerde ziekten, Preventie en volksgezondheid en Nanomedicine. In afstemming met NWO zetten we in op jaarlijkse internationale subsidierondes. In 2024 over Nanomedicine en over Modulatie van hersenveroudering door verbeterde levensstijl. Daarnaast bereidt ERA4Health zich voor op internationale subsidierondes over Investigator initiated clinical studies in de komende jaren.
 - Europese onderzoeksinfrastructuren bieden onderzoekers toegang tot data en samples om internationaal hoogstaand onderzoek te verrichten. Voor ons zijn van belang: **EATRIS** (kennishub voor translationeel onderzoek), **BBMRI** (uitwisseling van samples en data uit biobanken) en **Elixir** (data-uitwisseling in de bio(medische) wetenschappen). We willen de zichtbaarheid van deze infrastructuren verhogen en verbindingen en samenwerking stimuleren via het **Health-RI** als nationaal platform. We trekken hierin op met NWO, OCW en ESFRI.
 - Vanuit het **programma PSIDER** zetten we in op internationale samenwerking op het gebied van ernstige erfelijke aandoeningen en embryonale modellen door netwerksubsidies beschikbaar te stellen.

Impact versterken

- Vanuit het COVID-19 programma zorgen we ervoor dat de **resultaten** bruikbaar zijn voor andere infectieziekten en ingezet kunnen worden ten behoeve van pandemische paraatheid.
- In 2024 vindt de **mondelijke voortgangsrapportage** van PSIDER Multidisciplinaire Consortia plaats voor de PSIDER programmacommissie.
- De **maatschappelijke dialoog** voor embryonale modellen is in 2023 gestart en wordt gemonitord in 2024. Binnen het programma PSIDER is Maatschappelijk Verantwoord Innoveren (MVI) een belangrijk onderdeel. De **werkgroep MVI** bespreekt in 2024 de MVI activiteiten van de multidisciplinaire consortia en op welke terreinen gezamenlijk kan worden opgetrokken. De deelcommissie Ethiek zet ook in 2024 in op het versterken van de MVI activiteiten van de **multidisciplinaire consortia**. Daarnaast stimuleren we talentontwikkeling middels het **promovendi netwerk**.
- In 2023 wordt, in samenwerking met het cluster Doelmatigheidsonderzoek, een **leernetwerk** voor (vroege) HTA experts opgezet. Doel is het uitwisselen van kennis over vroege HTA methoden en het inventariseren van eventuele kennislacunes.

- We bouwen voort op **aanbevelingen van de externe evaluatiecommissie** rondom nieuwe producten naar de markt brengen. Met enkele clusters, topsector Health Holland en NWO is er **overleg over best practices voor marktgerichte doorgeleiding**. Het overleg met KTOs krijgt een vervolg in 2024.
- We verspreiden de resultaten van succesvolle onderzoeksprojecten en netwerkbijeenkomsten binnen de European Joint Programme Rare Diseases (EJP RD) onder andere via **interviews op de EJP RD website**.

NB: (Voorlopige) resultaten van de projecten worden **via de ZonMw-kanalen** verspreid.

Signaleren

- In overleg met VWS werken we aan een **horizonscan** van huidige en verwachte knelpunten rondom de infrastructuur voor innovatieve therapieën in de zorgpraktijk. De horizonscan zal in afstemming met het expertisecentrum Future Affordable Sustainable Therapies (FAST) tot stand komen en zal naar verwachting in de tweede helft van 2025 worden opgeleverd.
- We bespreken vanuit het programma PSIDER het uitzetten van een **maatschappelijke dialoog** over DNA technologie met VWS.
- De deelcommissie Ethiek van het programma PSIDER inventariseert of er nieuwe onderzoeksvragen betreffende ethische reflectie van embryonale modellen en burgerperspectief in de consortia zijn en brengt hiervan een **advies** uit aan de programmacommissie voor het uitzetten van een nieuwe subsidieronde.
- Nu het Translationeel Adult Stamcelonderzoek (TAS) programma ten einde loopt, willen we een **verkenning** uitvoeren van de stand van de wetenschap omtrent stamcellen en sleuteltechnologieën. We evalueren recente opbrengsten van het programma en signaleren welke potentiële toepassingen gestimuleerd kunnen worden.
- We schrijven mee aan **mogelijkheden** om in te zetten op positieve gezondheid, waardegedreven zorg, de juiste zorg op de juiste plek en samen beslissen voor het ZonMw-brede programma Passende Zorg.

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN EEN GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN

ZonMw
Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Telefoon 070 349 51 11
info@zonmw.nl